

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Aidi Lepik

**KESTLIKKUSARUANDLUSE TÄHTSUS JA SELLE PRAKTIKA
EESTI ELEKTRIENERGIA SEKTORIS**

Magistritöö

Õppekava ärirahandus ja majandusarvestus, peeriala majandusarvestus

Juhendaja: Natalie Aleksandra Gurvitš-Suits, PhD

Tallinn 2023

Deklareerin, et olen koostanud magistritöö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 10068 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Aidi Lepik 03.01.2023

(kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE	4
SISSEJUHATUS	5
1. KESTLIKKUSTEABE ARUANNETEST ÜLDISELT	8
1.1. Kestlikkusteabe eesmärk	9
1.2. Kestlikkusteabes avaldatavad andmed	13
1.3. Kestlikkusteave energiasektoris	18
2. KESTLIKKUSTEABE ESITAMINE EESTI ELEKTRIENERGIA SEKTORIS	20
2.1. Uuringu eesmärk ja meetoodika	20
2.2. Kestlikkusteabe esitamine Eesti elektrienergia sektoris	22
2.2.1. Alexela AS	22
2.2.2. Eesti Energia AS	25
2.2.3. Estiko Grupp AS	29
2.2.4. Graanul Invest AS	31
2.2.5. Kaamos Group OÜ	33
2.3. Järeldus	35
KOKKUVÕTE	43
SUMMARY	46
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	50
LISAD	54
Lisa 1. Majandusvaldkonna teemad	54
Lisa 2. Keskkonnavaldkonna teemad	55
Lisa 3. Sotsiaalvaldkonna teemad	56
Lisa 4. Lihtlitsents	57

LÜHIKOKKUVÕTE

Käesolev lõputöö on kirjutatud teemal „Kestlikkusaruandluse koostamise üldpõhimõtted ja selle praktika Eesti elektrienergia sektoris.“ Lõputöö eesmärk on välja selgitada kestlikkusteabe avalikustamise üldpõhimõtted, milline on Eesti elektrienergia sektoris tegutsevate ettevõtete praktika ning kuidas on see arenenud perioodil 2017 – 2021. Töö koosneb teoreetilisest ja praktilisest osast. Esimeses osas kasutatakse peamiselt ingliskeelseid teaduslikke allikaid. Teises osas analüüsitakse elektrienergia valdkonnas tegutseva viie suurettevõtte aastaaruannete tegevusaruandeid, et uurida kas ettevõtted esitavad kestlikkusteavet või sellele viitavat informatsiooni.

Peamised uurimisküsimused:

1. Millised on üldpõhimõtted kestlikkusteabe avalikustamisel?
2. Milline on praktika elektrienergia sektoris Eestis?

Lõputöö kirjutamisel kasutati kvalitatiivset uurimisviisi, analüüsides elektrienergia sektoris tegutsevate ettevõtete majandusaasta aruandeid.

Lõputöö järeldus on see, et ettevõtted on aastate jooksul hakanud rohkem esitama kestlikkusteavet, kuid seda esitatakse kaootiliselt. Ettevõtted esitavad peamiselt majandusvaldkonna teemasid aastaaruandes tegevusaruande osana. Keskkonna- ja sotsiaalvaldkonna teemasid kajastavad ettevõtted peamiselt oma kodulehekülgedel, et kliendid ja tulevased töötajad saaksid paremini kätte antud informatsiooni, kuidas nad panustavad loodusehoidu ja investeerivad oma töötajatesse.

Võtmesõnad: kestlikkusteave, jätkusuutlikkuse aruandlus, elektrienergia

SISSEJUHATUS

Viimastel aastatel pööratakse järjest rohkem tähelepanu keskkonnahoiule ja ringmajandusele. Kliimamuutused on järjest äärmuslikumaks läinud ja loodusressursid ei taastu nii kiiresti kui soovitakse ja ressursside hulk ei ole lõpmatu. Rahvaarv kasvab aina kiiremini ja masstootmine on suur. Seetõttu on ka prügi maht kasvanud, mis koormab loodust. Sellest tulenevalt on hakatud koostama erinevaid seaduseid ja direktiive, et paremini reguleerida maailmas toimuvat.

Kestlikkusteave ei keskendu ainult keskkonnale, et millist energiaallikaid ettevõtte kasutavad, millised on nende CO₂ kvoot ja kui suuri jäätmeid ettevõtte tekitavad. Kestlikkusteave suunab ettevõtteid mõtlema ja tegutsema, kuidas nad panustavad majandusse ja sotsiaalvaldkonda. Rõhutatakse, et ettevõtte ei tegeleks korruptsiooniga ja konkurentsivastase käitumisega. Sotsiaalvaldkonna osas suunatakse hoolitsema oma töötajate ja klientide heaolu eest.

Aastaks 2050 soovib Euroopa Liit saavutada kliimanetraalsust. Sellest tulenevalt on koostatud Euroopa direktiiv, mis kohustab ettevõtteid panustama oma tegevusega selle eesmärgi täitmiseks. Käesoleval hetkel on kohustus börsil noteeritud ettevõtetel avaldada kestlikkusteavet. Uue direktiivi jõustumisel peavad hakkama kõik Eesti suurettevõtteid esitama kestlikkusteabe aruannet 2024. aastal ning sellele rakendub auditeerimise kohustus. Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetele, mis on börsil noteeritud, hakkab see rakenduma alates 2026. aastast. Antud kohustus tuleneb Euroopa direktiivist, mis on osa roheleppe programmist.

Teema on uudne, kuna direktiivi esitleti 2021. aasta aprillis ja suurettevõtteid peaksid hakkama juba 2022. majandusaastal valmistuma antud teabe esitamiseks. Teabes tuleb esitada informatsiooni, kuidas kestlikkuse tegurid mõjutavad nende äritegevust ja kuidas ettevõtete äritegevus mõjutab keskkonda ja ühiskonda ning kuidas ollakse keskkonnasäästlik. Läbi selle ka suunata ressursse ettevõtetesse, mis ei suurenda kestlikkuse kriisi Euroopa Liidus.

Raamatupidamise seadus sätestab, et suurettevõtte on äriühing, mis täidab vähemalt kahte järgmistest tingimustest: varad kokku 20 miljonit eurot, müügitulu 40 miljonit eurot ja keskmine töötajate arv on 250 inimest.

Oluline on see teema sellepärast, et alates 2026. aastast on see kohustuslik igas suuruses ettevõtetele. See mõjutab kõiki aruande esitajaid ja hetkel on veel vähe informatsiooni selle kohta, miks on selline teabe avalikustamine oluline.

Lõputöö eesmärk on välja selgitada kestlikkusteabe avalikustamise üldpõhimõtted, milline on Eesti elektrienergia sektoris tegutsevate ettevõtete praktika ning kuidas on see arenenud perioodil 2017 - 2021.

Magistritöö eesmärgi täitmise jaoks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

1. Selgitada välja, mis on kestlikkusteave, selle eesmärk ja millist informatsiooni kestlikkusteave sisaldab.
2. Analüüsida Eesti elektrienergia sektoris tegutsevate ettevõtete majandusaasta aruandeid ja uurida, kas ja kuidas on muutunud kestlikkusteabe alase informatsiooni avalikustamise põhimõtted.

Antud töö peamised uurimisküsimused on:

1. Millised üldpõhimõtted on kestlikkusteabe avalikustamisel?
2. Milline on kestlikkusteabe avalikustamise praktika Eesti elektrienergia sektoris?
3. Kas ja kuidas on arenenud kestlikkusteabe avalikustamine perioodil 2017-2021?

Magistritöö uurimisküsimustele vastuste leidmise jaoks teostatakse kvalitatiivne analüüs, kus analüüsitakse viie Eesti suurema elektrienergia müüja aastaaruandes avaldatud kestlikkusteavet. Töö teoreetilises osas uuritakse, mis on kestlikkusteabe eesmärk, millised on avaldavate andmete nõuded tulenevalt direktiivist ja seadusest ning miks on oluline avaldada kestlikkusteavet energiasektoris. Praktilises osas analüüsitakse 2020. aastal kõige suurema müügituluga ettevõtteid, kellel on põhitegevusalaks märgitud elektrienergia müük.

Lõputöö koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis, mis on teoreetiline osa, antakse ülevaade kestlikkusteabe eesmärgist, milliste andmete avalikustamist nõuab direktiiv ja seadus ning kuidas on elektrienergia sektoris varasemalt kajastatud kestlikkusteavet.

Teises peatükis uurib autor elektrienergia sektoris tegutseva viie suurettevõtte aastaaruandeid ja kodulehekülgi, kas ja kuidas on esitatud kestlikkusteavet. Analüüs teostamiseks on võetud aluseks globaalne aruandlusalgatus. Analüüs on läbi viidud Exceli tarkvaras. Iga ettevõtte osas on koostatud alapeatükk, kus tuuakse välja nende tulemused, järelduste osas on võrreldud andmeid omavahel ja analüüsitud, kas on sarnasusi. Töö lõppeb kokkuvõttega.

1. KESTLIKKUSTEABE ARUANNETEST ÜLDISELT

Ettevõtete kestlikkusteabe avalikustamine muutub järjest olulisemaks, kuna inimesed on muutunud teadlikumaks, kuidas muuta oma käitumist ja harjumusi keskkonnasõbralikumaks ning otsivad pidevalt alternatiive, kuidas ennetada liigset tarbimist ja prügi tekkimist ning sellega looduse koormamist ja saastamist. Sellest tulenevalt peavad inimesed oluliseks, et tootmisettevõtete toodang oleks eetilisel toodetud ja keskkonnasõbralik. Kui eksitakse selle vastu, siis jäävad nende ettevõtete tooted polettidele seisma ja kliendid hakkavad otsima alternatiive.

Tänapäeva ühiskonnas on oluline, et ettevõtted tegeleksid süsteemselt oma organisatsiooni muutmisega keskkonnasõbralikumaks, millel oleks pikaajaline positiivne mõju, sest praeguses ühiskonnas on digitaliseerimine, uudisnuppude loomine ja inimeste tähelepanu juhtimine väärkäitumisele väga suur, mis tähendab, et mittekorrektne käitumine tuleb väga kiiresti välja, kahjustades nii ettevõtte mainet kui ka finantstulemusi. Poliitikud peaksid tegelema vajalike seaduste loomisega, et ettevõtetel ei oleks võimalik positiive reklaami taustal tegeleda rohepesuga ja meelitada kliente valedega. (Strielkowski *et al.*, 2021, lk 2)

Järjest rohkem ilmub meedias artikleid, kuidas olla loodussõbralikum, vähendada oma ökoloogilist jalajälge. Kirjutatakse artikleid, millised tooted on loodussõbralikumad, tehakse kampaaniaid, kus kutsutakse vähem tarbima ja mõtlema enda tarbimisharjumustele ning vähendama pakendite hulka ja rõhutakse taaskasutusele.

Euroopa Liidu eesmärk on saavutada kliimaneutraalsus ja selle eesmärgi täitmise jaoks on loodud direktiiv, mis hakkab kohalduma suurettevõtetele. Raamatupidamise seadusest tulenevalt on suurettevõtte äriühing, millel on täidetud vähemalt kaks tingimust: bilansipäeval on varad kokku 20 miljonit eurot, müügitulu 40 miljonit eurot ja keskmine töötajate arv 250 inimest. Eestis mõjutab see direktiiv vähemalt 240 ettevõtet.

Eesti suurettevõtted on kohustatud koostama 2023. aasta kohta kestlikkusteabe aruande. Selleks peavad ettevõtted koostama kestlikkuse strateegia ja välja töötama antud tegevusplaani.

Investorid pööravad rohkem tähelepanu sotsiaalselt vastutustundlikule investeerimisele. Ettevõtete avaldavate informatsiooni kestlikkusteabe osas on raske kontrollida ja mõõta, kuna antud informatsioon põhineb kvalitatiivsetel andmetel. (Baier *et al.*, 2020, lk 113)

Kestlikkusteabe aruandeid on väga erineva pikkusega, võivad olla nii paari- kuni mitmekümneleheküljelised aruanded. Lisaks on neil ka mitmeid erinevaid nimetusi: ettevõtte sotsiaalse vastutuse aruanne, jätkusuutlikkuse aruanne, kestlikkusteabe aruanne. Aruannete stiilide erinevus võib tuleneda sellest, et tegemist on vabatahtliku aruandega. (Mućko 2021, lk 3352)

Kestlikkusteabe järgi nõudlus aina suureneb, sest inimesed on muutunud rohkem teadlikumaks oma tarbimisharjumuste osas ja otsitakse pidevalt alternatiive oma keskkonnajalajälje vähendamiseks. Investorite jaoks on muutunud olulisemaks sotsiaalne vastutustundlik investeerimine. Kui ettevõtted avalikustavad antud teavet, siis investorid saavad teada, kas ettevõtte on jätkusuutlik ja täidab Euroopa Liidu poolt seatud nõudmisi.

Antud töö keskendub ettevõtetele, kes tegelevad elektrimüügiga ning täidavad suurettevõtte tingimusi.

1.1. Kestlikkusteabe eesmärk

Kasvav ebavõrdsus ja vaesuse määr, ebastabiilne majandus ja kliimamuutused – need on väljakutsed, millega ühiskond peab toime tulema. Muutuste kiirusest tulenevalt inimesed pööravad aina rohkem tähelepanu vastutustundlikule ettevõtlusele. (Balkevicius 2017, lk 1)

Vastutustundlikku ettevõtlust nimetatakse teisisõnu ka sotsiaalseks vastutuseks, mis hõlmab inimõigusi, tööhõivetavasid, keskkonnaküsimusi ning altkäemaksu ja korrupsiooni vastu võitlemist. Euroopa Komisjon on loonud juhised, et ettevõtted vabatahtlikult tegeleksid ja annaksid ühiskonnale teada, kuidas nad panustavad töötajate heaolusse, tervisesse ja nende koolitamisele, kuidas tulla toime kliimamuutustega, saaste vältimisega ja ressursitõhususega. (Lielgaidina *et al.*, 2012, lk 335)

Ettevõtted lähtuvad sotsiaalse vastutuse kontseptsiooni loomisel sageli ühiskondlikest ja huvigruppide poolt esitatud nõudmistest (Tamošiuniene *et al.*, 2021, lk II-154). Igal ettevõttel on

erinevad eesmärgid ja huvigrupid, mille tõttu on oluline, et ettevõtte lähtuks sotsiaalse vastutuse loomisel individuaalsest eripärast (Tamošiuniene *et al.*, 2021, lk II-151). Kui kõik samas valdkonnas tegutsevad ettevõtted lähtuvad pidevalt samadest teemadest, millest ka konkurendid lähtuvad, siis ei toimu eristumist. Sotsiaalse vastutuse kontseptsiooni loomine aitab eristuda konkurentidest.

Ettevõtte sotsiaalse vastutuse mõõtmiseks on loodud tööriist, mida nimetatakse globaalseks aruandlusalgatuseks ehk GRI. GRI pakub aruandlusjuhiseid, millest lähtuvalt saavad ettevõtted teavitada avalikult oma majanduslikku, keskkonnaalast ja sotsiaalset tulemust. (Lielgaidina *et al.*, 2012, lk 336). Juhend aitab ettevõtetel leida pidepunkte, millest lähtuda teabe esitamisel ja annab võimaluse teha informatsioon teiste ettevõtetega võrreldavaks.

GRI aitab teha ettevõtte tegevuse läbipaistvamaks ja aitab paremini luua kontakti oma klientide ja töötajatega. Tänu sellele ettevõtted on ühiskonnas palju nähtavamad ja usaldusväärsemad. (Arraiano & Hategan 2019, lk 345)

Kestlikkusteabe esitamise eesmärk on luua läbipaistev süsteem vastutustundlike otsuste tegemiseks ja luua paremaid suhteid ettevõtte sidusrühmadega. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb ettevõtetel esitada mitterahalist teavet. (Dagiliene *et al.*, 2014, lk 54)

Ettevõtted, kes esitavad kestlikkusteavet ja panustavad sellesse, loovad väärtust ühiskonnale, kus nad tegutsevad ja ühendavad erinevaid sidusrühmi. (Dyllick & Hockerts 2002, lk 134). Teabe esitamine ei ole ainult oluline lõpptarbijale, vaid ka ettevõtte töötajatele, aktsionäridele, koostööpartneritele.

Kestlikkusteabe järjepidev rakendamine äritegevuses loob uusi võimalusi ja eeliseid riigi sotsiaalmajanduslikule arengule, näiteks majanduse konkurentsivõimele, investeringute atraktiivsusele, korruptsioonivastasele võitlusele, keskkonna- ja regionaalarengule. (Safonchyk & Vitman 2019, lk 213)

Praeguste juhendite põhjal on ettevõtetel suur võimalus valida missugust informatsiooni kasutada kestlikkusteabe esitamisel, et see ühtiks ettevõtte eesmärkidega ning oleks kooskõlas organisatsiooni strateegiaga. (Marrewijk & Were 2003, lk 107) Kestlikkusteabe esitamisel peavad ettevõtted lähtuma pikemaajalisest strateegiast, mis oleks konkurentsivõimeline (Lloret 2015, lk

424). Kestlikkusteabe strateegia väljatöötamine võib alguses olla kulukas ettevõttele, kuid pikemas perspektiivis võib see anda ettevõttele konkurentsieelise. Jätkusuutlikkuse põhimõte suunab ettevõtteid leidma majandustegevusest saadava kasu ja sellega kaasnevate negatiivsete mõjude vahel tasakaalu (Huk & Kurowski 2021, lk 1-2).

Sotsiaalse vastutustega seotud tegevustesse investeerimine võib tõsta firma väärtust. Investeeringud on tulusamad, kui neid kombineerida ettevõtte strateegiaga ja keskenduda innovatsioonile. (Maury 2021, 13)

Töötajate heaolusse investeerimine aitab tõsta nende motivatsiooni, mis omakorda avaldub tootlikkuse suurenemises ja tootmisprotsesside tõhustamises. Tootmisprotsessi investeerimine ja täiendamine ning uue tehnoloogia kasutusele võtmine aitavad vähendada ettevõtte heitkoguseid, tootmisprotsessile kuuluvat aega, vältida tööõnnetusi ja tagada töötajate ohutust. (Badia *et al.*, 2022, lk 3988-3989)

Ettevõtted, kes esitavad kestikkuteavet, mõjutavad positiivselt seda ühiskonda, kus tegutsetakse, tõstes ühiskonna heaolu ning moraalsed ja eetilist väärtust. Üha enam põhinevad ettevõtetevahelised suhted nii Euroopa Liidus kui ka teistes riikides sotsiaalse vastutuse põhimõtetel. Tänu nende põhimõtete järgimisele on võimalik paremini kaasata välisinvesteeringuid ja osaleda riigihangetel. (Safonchyk & Vitman 2019, lk 212)

Kliendid karistavad neid ettevõtteid, kes ei ole siirad ja läbipaistvad oma panusega ühiskonda. Selleks, et panustada sotsiaalsesse algatusesse, peab enne läbi mõtlema, kuidas see on ettevõtte eesmärkidega kooskõlas. Kui minnakse läbimõtlematult tegutsema, siis kestlikkusteave võib muutuda ettevõtte jaoks hoopis kohustuseks. Selleks peavad turundajad hoolikalt valima erinevaid sotsiaalprogramme, kellega koostööd teha, et kliendid tajuksid, et tegemist on siira tegevusega. (Becker-Olsen *et al.*, 2006, lk 52)

Kestlikkusteave eeldab, et ettevõtted järgivad järgmiseid põhimõtteid: ettevõtte poolt teostatud teenused ja tooted oleksid kvaliteetsed, töötingimused oleksid inimväärased, töötasu on õigeaegselt makstud, ettevõtte investeerib aktiivselt töötajate professionaalsesse arengusse, järgitakse hoolikalt erinevaid finants-, töö- ja keskkonnalaseid õigusakte, koostööpartneritega on loodud heausksed ja ausad suhted, äripraktikas pööratakse tähelepanu ühiskonna sotsiaalsetele ootustele ja

üldtunnustatud eetikanormide järgimisele, panustatakse kohalike kogukondade arengusse. (Safonchyk & Vitman 2019, lk 218)

Kestlikkusteabe esitamine ei ole ainult välistarbijatele oluline, vaid ka oma töötajatele. Töötasu on üks motiveeriv komponent töötajale, aga töötajaid motiveerib ka teadmine, et ta loob väärtust ja panustab läbi tööandja ka ühiskonda. (Loos-Zambrano *et al.*, 2022, lk 1) See teadmine tõstab töötajate motivatsiooni ja lojaalsust ettevõtte vastu ning ettevõttele on kasulik, kui töötajad ei vahetu sageli.

Ettevõtete sotsiaalse vastutuse üks olulisemaid aspekte on pakkuda töötajatele kuuluvustunnet ja tähendusrikkust, mida on sageli raske saavutada. Ettevõtted saavad teha koostööd erinevate heategevuslike organisatsioonidega ning mittetulundusühingutega, et läbi nende saaksid töötajad panustada ühiskonda ja tunda, kuidas nad lisaks oma tööle loovad väärtust ka ühiskonnas. (Bauman & Skitka 2012, lk 77)

On leitud seoseid, et nende ettevõtete töötajad on palju rahulolevamad oma töö ja ettevõttega võrreldes nende ettevõtte töötajatega, mis ei panusta sotsiaalselt vastutustundlikele tegevustele. (Tamm *et al.*, 2010, lk 43) See võib anda ettevõtetele motivatsiooni, et tegeleda sotsiaalselt vastutustundlike teemadega, et olla ahvatlevam nii uutele töötajatele kui ka tõsta olemasolevate töötajate rahulolu.

Tavaliselt ettevõtted annavad ülevaate kestlikkusteabest majandusaasta aruande tegevusaruande ühe osana ja enamasti see informatsioon jääbki sinna. Mõned ettevõtted kirjutavad kestlikkusteabest ka oma kodulehel, kuid inimesed ei pruugi jõuda nende kodulehekülgedele, vaid ettevõtted peavad püüdma tähelepanu sotsiaalmeedias. Kui arvatakse, et sotsiaalmeedia on koht, kus ettevõtted saavad oma tooteid ja teenuseid turundada, siis see on tegelikult ka koht, mis aitab kujundada kestlikkusteabe poliitikat ja kommunikatsiooni oma klientidega (Balasubramanian *et al.*, 2020, 753).

Kestlikkusteabe aruandes esitatud informatsiooni tuleks regulaarselt auditeerida ja edendada, et sidusrühmad oleksid hästi informeeritud. Ettevõtted peaksid osalema ülemaailmsetes uuringutes, et hinnata oma positsiooni ja mainet ning võrrelda teiste ettevõtetega. Kestlikkusteabes avaldatav informatsiooni saab ettevõtte kasutada oma maine kujundamise vahendina. (Ghosh 2018, lk 1164-1165)

Oluline on selgitada, kuidas kestlikkusteabe põhimõtted on kooskõlas ettevõtte põhieesmärgiga, mis võib suurendada ettevõtte usaldusväärsust (Ellemers & Chopova 2021, lk 10). Sotsiaalselt vastutustundlikud tegevused võivad tuua ettevõttele kasu. Tõhusalt toimivad ettevõtted võivad samal ajal teenida kasumit ja luua ka positiivset väärtust ühiskonnale. (Ritvo & Feldmane 2015, lk 26)

Kestlikkusteabe esitamine nõuab ettevõtelt oma tegevuse põhjalikku analüüsimist, kuidas tulla toime kliimamuutustega ja oma tegevusega kaasneva saaste vähendamisega. Lisaks on see üks ettevõtte maine kujundamise vahendeid. Töötajate heaolusse, tervisesse ja koolitamine investeerimine aitab tõsta töötajate motivatsiooni, läbi mille võib tootlikkus suurenda ja tootmisprotsessid tõhustuvad. Lisaks võib tõsta see töötajate lojaalsust ettevõttele, mis ettevõtte jaoks tähendab, et tööjõuvoolavus on väiksem ja ettevõtte kulud vähenevad. Kui ettevõttes on tööjõuvoolavus väike, siis see meelitab rohkem uusi töötajaid juurde, kuna madal tööjõuvoolavus näitab, et töötajatel on hea olla antud ettevõttes. Tootmisprotsessi investeerimine ja selle täiendamine aitab vähendada ettevõtte heitkoguseid, vältida tööõnnetusi ja tagada töötajate ohutust. Kestlikkusteabe avalikustamise kvaliteet on tõusnud, aga sellega kaasnev mõju on jäänud samaks. Kliimaeesmärkide täitmiseks on vaja suurendada teabe mõju.

1.2. Kestlikkusteabes avaldatavad andmed

Raamatupidamise seaduse kohaselt peavad ettevõtted, kellel on majandusaasta aruande auditeerimise kohustus, kirjeldama tegevusaruandes tegevuskeskkonna üldist arengut ja selle mõju finantstulemusele; äritegevuse hooajalisust või majandustegevuse tsüklilisust; tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid; finantsriskide maandamise eesmärke ja põhimõtteid ning majandusaastal ja aruande koostamise perioodil ilmnunud valuutakursside, intressimäärade ja börsikursside muutumisega seonduvaid riske; peamisi finantssuhtarve majandusaasta ja eelneva majandusaasta kohta ning nende arvutamise meetoodika. (RPS § 24 lg 3)

Raamatupidamise seaduse kohaselt peavad suurettevõtted, kes on audiitortgevuse seaduse § 13 nimetatud avaliku huvi üksus ja kelle töötajate arv bilansipäeva seisuga on suurem kui 500, esitama tegevusaruandes vajalikus ulatuses informatsiooni oma tegevusega kaasnevate keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude ning inimressursi juhtimise, inimõiguste järgimise ja korruptsioonivastast võitlust käsitlevate küsimuste kohta (*Ibid.*, lg 6). Lisaks peab veel kirjeldama

ärimudelit, mõjude ja küsimuste suhtes rakendatavat poliitikat ning selle tulemusi. Käsitleda tuleb ka mõjude ja küsimustega seonduvaid peamisi riske ja riskide juhtimist, sealhulgas ärisuhteid, pakutavaid ja müüdavaid kaupu ning pakutavaid ja osutavaid teenuseid, mille olemusest või ulatusest tulenevalt on tõenäoline, et nende tegevustega kaasneb negatiivne keskkonna- või sotsiaalne mõju; peamisi mitterahalisi tulemusnäitajaid. (*Ibid.*, lg 6¹) Kui raamatupidamiskohuslane kasutab paragrahvi lõigetes 6 ja 6¹ nimetatud informatsiooni esitamisel Euroopa Liidu või rahvusvahelist raamistikku, tuleb tegevusaruandes esitada viide vastavale raamistikule. (*Ibid.*, lg 7¹)

Euroopa direktiivi kohaselt peaksid ettevõtted mittefinantsteabe esitamisel tuginema riigisisestele raamistikele, liidu raamistikele (näiteks keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteem (EMAS) või rahvusvahelistele raamistikele, nagu Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) *Global Compact*, ÜRO ettevõtluse ja inimõiguste juhtpõhimõtted, millega rakendatakse ÜRO raamistiku „Kaitsta, austada ja heastada“, Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) suunised hargmaistele ettevõtjatele, Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni ISO standard 26000, Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni kolmepoolne deklaratsioon rahvusvaheliste ettevõtete ja sotsiaalpoliitika põhimõtete kohta, globaalne aruandlusalgatus (GRI) ja muudele tunnustatud rahvusvahelistele raamistikele. (EL direktiiv 2014/95/EL punkt 9)

Investorite ja tarbijate usalduse suurendamiseks peavad äriühingud avalikustama säästva arengu kohta teabe, nagu sotsiaalsed ja keskkonnavalased tegurid, et teha kindlaks jätkusuutlikkuse riskid. (*Ibid.*, punkt 3). Muu kui finantsteabe peab sisaldama informatsiooni keskkonnaküsimuste, sotsiaalsete ja töötajatega seotud küsimuste, inimõiguste austamise ning korrupsioonivastase võitlusega seotud küsimuste kohta. Sisaldama küsimustega seotud põhimõtete, tulemuste ja riskide kirjeldust ning peab kajastuma ettevõtte tegevusaruandes (*Ibid.*, punkt 6).

Keskkonnaküsimuste osas peavad ettevõtted kajastama aruandes ettevõtja tegevuse praeguste ja prognoositavate mõjude kohta keskkonnale ning vajaduse korral tervisele ja ohutusele, samuti taastuva ja taastumatu energia kasutamise, kasvuhoonegaaside heite, veekasutuse ja õhusaaste kohta. Sotsiaalsetes ja töötajatega seotud küsimustes võib aruandes esitatud teave puudutada soolise võrdõiguslikkuse tagamiseks võetud meetmeid, Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) põhikonventsioonide rakendamist, töötingimusi, sotsiaaldialoogi, töötajate teavitamis- ja nõustamiskorra järgimist, ametiühingute õiguste austamist, tööohutust ja -tervishoidu, dialoogi kohalike kogukondadega ja/või meetmeid, mida on võetud nende kogukondade kaitse ja arengu

tagamiseks. Inimõiguste, korrupsioonivastase võistluse küsimustes võiks muud kui finantsteavet kajastav aruanne sisaldada teavet inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks ja/või korrupsiooni vastu võitlemise mehhanismide kohta. (*Ibid.*, punkt 7).

Direktiivis on välja toodud, et ettevõtted võivad kasutada GRI-d. Antud aruandlusalgatus aitab ettevõttel leida pidepunktid, millest lähtuda majandus-, keskkonna- ja sotsiaalvaldkonna andmete avalikustamisel. Juhendis on välja toodud protokollid järgmiste teemade osas: majandus, keskkond, tööjõukasutus ja inimväärne töö, inimõigused, ühiskond, tootevastutus.

Majanduse valdkonnas peavad ettevõtted välja tooma, missugune on nende majanduslik tegevus, kohalolek turul ja kaudne majandusmõju. Majanduslikus tegevuses tuleb kirjeldada ettevõtte tulusid, tegevuskulusid, väljamakstud töötasusid, riigile tasutud makse ja jaotamata kasumit. Turu kohalolek tuuakse välja, kuidas toimub kohalike tarnijate koostöö ja töötajate värbamine. Kaudse majandusmõju all kirjeldatakse, milliseid investeeringuid on tehtud kogukonda. (Global Reporting Initiative 2022, lk 28)

Keskkonnaalaselt peavad ettevõtted kirjeldama, kui palju nad oma tegevuses kasutavad loodusressursse ja kui suur on nende mõju keskkonnale. Esimene keskkonnaalne tulemusnäitaja on materjalid, milles tuuakse välja kasutatud materjalide mass ja taaskasutatud sisendmaterjalide protsent. Energia aspektis tuleb kirjeldada, milline on ettevõtte otsene ja kaudne energiatarbimine primaarsete energiaallikate kaupa. Vee kasutamise osas tuleb välja tuua üldine veekasutus allikate järgi. Ettevõtted peavad analüüsima, kuidas nende tegevus mõjutab bioloogilist mitmekesisust ja tooma välja, kui suuri heitmeid ja jäätmeid nad tekitavad, kui suur on kasvuhoonegaaside heitekogus ja milliseid samme tehakse, et antud kogust vähendada. Ettevõtted peavad välja tooma, missugune on nende pakutavate teenuste ja toodete keskkonnamõju ning kuidas toimub antud mõju vähendamine. Tuleb kontrollida, kas ettevõtte tegevus on vastavuses keskkonnanõuetega ning ka hinnata tarnijate keskkonnamõju. (*Ibid.*, lk 30-31)

Sotsiaalvaldkond on väga lai ja see hõlmab tööjõukasutust, inimõiguseid, ühiskonda ja tootevastavust. Tööjõukasutus ja inimväärse töö tulemusnäitajad on tööhõive, töö ja juhtimise suhe, töötervishoid ja -ohutus, koolitus ja haridus, mitmekesisus ja võrdsed võimalused, naiste ja meeste võrdne tasustamine. Ettevõtted peavad välja tooma, millised lepingud on sõlmitud töötajatega ja missugune on perioodi tööjõu voolavus. Kui on sõlmitud kollektiivleping, siis töötajate arv, kes töötavad selle alusel. Vigastuste, kutsehaiguste, töölt ärajäämistest ja puudumiste

määrad tuleb välja tuua ja kirjeldada olemasolevaid haridus-, koolitus-, nõustamis-, ennetamis- ja riskijuhtimisprogramme, mis aitavad töötajaid raskete haiguste korral. Koolituste osas tuleb ettevõttel teha väljavõtte koolitustundide keskmisest arvust töötjate kohta, oskuste suunamise ja elukestva õppe programmid ning teha ülevaade töötajate osakaalust, kellega toimuvad regulaarsed arenguevestlused. (*Ibid.*, lk 33-34)

Inimõiguste näitajad on mittediskrimineerimine, ühinemis- ja kollektiivlääbirääkimiste vabadus, lapstööjõud, sunniviisiline töö, inimõiguste hindamine. Kui ettevõttes on toimunud diskrimineerimisjuhtumeid, siis tuleb välja tuua nende juhtumite arv ja parandusmeetmed. Ettevõtted peavad kindlaks tegema olulised tarnijad, kes saavad kasutada ühinemis- ja kollektiivlääbirääkimiste vabadust, kellel lasub oluline lapstööjõu kasutamise risk ja sunnitöö risk ning milliseid meetmeid tarvitatakse, et antud riske leevendada. (*Ibid.*, lk 37-38)

Ühiskonnategevuse näitajad on kohalik kogukond, korruptsioon ja selle vastane käitumine, avalik poliitika. Siin osas peavad ettevõtted kirjeldama, millistesse tegevustesse on kaasatud kohalik kogukond ja milliseid võimalusi on neile pakutud ja koostama ka mõjuhinnagu. Kui ettevõtte omab poliitilisi seisukohti ja osaleb poliitika kujundamises, siis sellest tuleb teha ülevaade. Korruptsiooniga seotud riskide analüüs tuleb teostada ja välja tuua, milline on korruptsioonivastane poliitika. (*Ibid.*, lk 40)

Tootevastavuse aspektid on klientide tervis ja ohutus, toodete ja teenuste märgistamine, turundusalane suhtlus, kliendiandmete kaitse. Ettevõtted peavad hindama toodete ja teenuste tervise- ja ohutusmõju klientidele ja välja tooma protseduurides nõutava toote- ja teenuseinfo liigid, ning kirjeldama, kuidas toimub turundusalane suhtlus ning millistest reklaami ja sponsorlusega seotud seadustest, standarditest ettevõtte kinni peab ja kuidas toimub kliendiandmete kaitse. (*Ibid.*, lk 41)

Teatud aspektid võivad sobitada nii majandusvaldkonna kui ka sotsiaalvaldkonna alla. GRI lubab ettevõttel otsustada, kuhu need paremini sobivad.

GRI on välja töötatud nii, et see sobituks kõigile organisatsioonidele, olenemata organisatsiooni suurusest ja tegevusvaldkonnast. Ettevõtted peavad aruandes kirjeldama, kuidas nad tegelevad majanduslike, keskkonnaalaste ja sotsiaalsete küsimustega. Iga organisatsioon saab valida, millised teemad on nende jaoks olulised ja mis on seotud rohkem nende tegevusvaldkonnaga.

Sellest tulenevalt ettevõtete kestlikkusteabe aruanded ei ole võrreldavad. Esialgu tuleb ettevõtetal teostada eneseanalüüs, kuidas GRI juhendis toodud teemad on seotud ettevõtte tegevusega ja kuidas nad mõjutavad neid. Aruande sisu kindlaksmääramisel tuleb analüüsida teabe olulisust, sidusrühmade kaasatust, jätkusuutlikkuse konteksti ja aruande täielikkust.

Olulisuse osas tuleb aruande koostamisel lähtuda, et see sisaldaks neid teemasid ja näitajaid, mis nende avaldamata jätmisel mõjutaks olulisel määral sidusrühmade otsuseid ja kajastaks kõige paremini ettevõtte majanduslikku, keskkonna- ja sotsiaalset mõju. (*Ibid.*, lk 10)

Sidusrühmade kaasatuse osas tuleb esialgu kindlaks määrata, kes on organisatsiooni sidusrühmad ja kuidas on arvestatud nende ootuste ja huvidega. Sidusrühma kuuluvad nii ettevõtte töötajad, omanikud, tarnijad, kliendid kui ka kohalik kogukond. (*Ibid.*, lk 12) Sidusrühmade kaasamine aitab tõsta aruande usaldusväärsust ja läbi selle loob rohkem väärtust ettevõttele.

Jätkusuutlikkuse konteksti osas tuleb aruandes kirjeldada, kuidas ettevõtte mõjutab oma tegevusega majanduslike, keskkonna- ja sotsiaalingimuste paranemist või halvenemist. (*Ibid.*, lk 13) Näiteks kui efektiivselt kasutab ettevõtte looduslike ressursse, kuidas ettevõtte tegevus mõjutab kliimat ja missugune on selle ökoloogiline jalajälg, kuidas panustatakse oma töötajatesse, kas siis läbi lisatasude või muude hüvede kaudu, kuidas panustatakse erinevatesse ühiskonnagruppidesse.

Täielikkus tähendab seda, et ettevõtte on panustanud mõistliku aja asjakohase teabe kogumiseks. Kogutud informatsioon peab andma sidusrühmale adekvaatse ülevaate ettevõtte majanduslikust, keskkonna- ja sotsiaalsest mõjust. (*Ibid.*, lk 14)

Direktiivi ja raamatupidamise seaduse kohaselt peavad ettevõtted avalikustama kestlikkusteavet. Lähtuvalt praegu kehtivast direktiivist on ettevõtetal valikuvabadus, milliseid juhiseid antud informatsiooni avalikustamisel kasutatakse. Tähtis on, et ettevõtted tegeleksid ja avalikustaksid andmeid, kuidas nende tegevus mõjutab majandust, keskkonda ja sotsiaalvaldkonda nii positiivselt kui ka negatiivselt. Majanduse valdkonnas peavad ettevõtted avaldama informatsiooni ettevõtte tulude, tegevuskulude, väljamakstud töötasude, riigile tasutud maksete ja jaotamata kasumi osas. Keskkonna aspektist peavad ettevõtted kirjeldama, kuidas ja kui palju nad kasutavad oma tegevuses loodusressursse ja kui suur on nende mõju keskkonnale. Sotsiaalvaldkonnas peavad ettevõtted kirjeldama, kuidas panustatakse töötajate heaolusse ja nende koolitamise, milline on

panus kohalikku kogukonda ja kas tegeletakse avalikus poliitikas osalemisega ja korrupsiooni vastu võitlemisega.

1.3. Kestlikkusteave energiasektoris

Energiaettevõtted on ühiskonnas väga olulisel kohal, tootes ja vahendades energiat kodudele ja ettevõtetele. Energia tootmiseks kasutatakse traditsiooniliselt naftat ja kivisütt. (Jintao *et al.*, 2019, lk 3) Täna ühiskonnas minnakse rohkem taastuvenergiale üle, milleks on tuuleenergia ja päikeseenergia.

Kuna energiaettevõtete roll ühiskonnas on suur, siis sellega kaasneb ka suur vastutus ühiskonna ees. Ettevõttes taastuvenergia kasutamise osakaalu suurendamine annab ühiskonnale väga palju tagasi ehk teisisõnu, suureneb panus sotsiaalsesse vastutusse (Jintao *et al.*, 2019, lk 2). Klientide usaldust ettevõtte vastu tõstab kõige rohkem see, kui nähakse, et ettevõtte tegeleb aktiivselt taastuvenergiasse investeerimisega (Przepiora & Horne 2018, lk 278).

Energiasektor saastab oma tegevusega nii õhku kui ka vett, samal ajal emiteerides kasvuhoonegaase, millest on tingitud kliimamuutused. Energiasektor on väheseid sektoreid, mis oma tegevusega saab väga suurel määral panustada sotsiaalse ja majanduslikku heaolu säilitamisse, samal ajal mõjudes halvasti nii loodusele kui ka inimestele. (Stjepcevic & Siksnelyte 2017, lk 23)

Elektrisektor mõjutab nii sotsiaal-, majandus- kui ka keskkonnavaldkonda. Sotsiaalvaldkonna osas mõjutavad elektrisektori ettevõtted oma töötajaid, koostööpartnereid ja kogukonda, kus nad tegutsevad. Ettevõtted peavad otsuste tegemisel lähtuma sellest, mis suurendavad ühiskonna ja ettevõtte enda inimeste heaolu. Heaolu suurendamine mõjutab ettevõtte konkurentsivõimet ja on suur mainekujundaja. Keskkonnavaldkonnas peaksid ettevõtted informeerima oma kliente ja ühiskonda, kuidas nende tegevus mõjutab loodust, milliseid samme astutakse keskkonna hoidmise osas ja kuidas minnakse üle taastuvenergiale. (Stjepcevic & Siksnelyte 2017, lk 24) Majanduslike mõjutuste osas peaksid ettevõtted teavitama, kuidas nende tegevus mõjutab majandust otseselt ja kaudselt. Energiaettevõtetelt oodatakse, et nad tegutsevad selle nimel, et nad tuleksid turule järjest efektiivsemate ja keskkonnasõbralikumate lahendustega. (Stjepcevic & Siksnelyte 2017, lk 25)

Pikemas perspektiivis aitab taastuenergia kasutamisele üleminek hoida kokku kulusid, mis omakorda võimaldab panustada rohkem töötajate töötasudesse, palgata uusi inimesi oma äri laiendamiseks (Strielkowski *et al.*, 2021, lk 4).

Energiasektoris on näha, et ettevõtted kohandavad oma kestlikkusteabe poliitikat vastavalt säästva arengu ja selle aruandluse standarditele. Uuringud näitavad, et ettevõtted on innustatud raporteerima kestlikkusteavet vastavalt rahvusvahelistele standarditele, kuid see ei tähenda veel vastutustundlikku käitumist. (Huk & Kurowski 2021, lk 1-2)

Energiaettevõtted pööravad rohkem tähelepanu nendele säästva arengu eesmärkidele, mis on seotud nende põhitegevusega. Vähesed ettevõtted toovad kestliku arengu eesmärkidega seoses välja oma pikaajalised eesmärgid ja strateegiad ning nende seosed äritegevusega. Nende ettevõtete aruande igas osas selgitatakse, kuidas peamised kestliku arengu eesmärgid on integreeritud ettevõtte ärimudelisse. (Manes-Rossi & Nicolo 2022, lk 1812)

Elektrienergia sektoris tegutsevad ettevõtted on väga oluline lüli ühiskonnas, nende tegevus ja tegutsemata jätmine mõjutavad inimeste heaolu. Sageli on antud sektoris toimetavad ettevõtted suured tööandjad ja energia tootmine mõjutab keskkonda. Samal ajal, kui nad panustavad sotsiaalse ja majanduslikku heaolu säilitamisse, siis nad oma tegevusega mõjutavad halvasti nii loodusele kui inimestele. Ettevõtted liiguvad taastuenergia tootmise suunas, tehes investeringuid selles valdkonnas. Pikemas perspektiivis aitab see hoida kokku kulusid ja läbi selle on võimalik laiendada omakorda oma äri ja tõsta töötajate töötasusid, et nende palk oleks konkurentsivõimeline. Sellest tulenevalt on oluline, et ettevõtted avaldaksid informatsiooni, kuidas nad mõjutavad majandust, keskkonda ja sotsiaalvaldkonda.

2. KESTLIKKUSTEABE ESITAMINE EESTI ELEKTRIENERGIA SEKTORIS

Nii palju kui on ettevõtteid, nii palju on ka praktikaid kestlikkusteabe esitamisel. Sageli järgivad ettevõtted kestlikkusteabe esitamisel GRI standardeid. Uue Euroopa direktiivi kohaselt tuleb kestlikkusteavet esitada suurettevõtetel. Tütarettevõtte, kes vastab suurettevõtte tingimustele, ei pea antud aruannet esitama juhul, kui emaettevõtte juba esitab antud aruannet.

2.1. Uuringu eesmärk ja metoodika

Lõputöö eesmärk on välja selgitada kestlikkusteabe avalikustamise üldpõhimõtted, milline on Eesti elektrienergia sektoris tegutsevate ettevõtete praktika ning kuidas on see arenenud perioodil 2017 - 2021.

Lõputöö kirjutamisel kasutatakse kvalitatiivset uurimisviisi. Empiirilise uuringu läbiviimise jaoks võetakse analüüsitavad andmed ettevõtte majandusaasta aruannetest ja lisaks uuritakse, kas ettevõtted on välja toonud oma kodulehekülgedel ka kestlikkusteavet.

Antud lõputöö keskendub ettevõtetele, mille emaettevõtte asub Eestis ja põhitegevusealaks on märgitud elektrienergia müük. Esialgsesse valimisse võeti 20 Eestis tegutsevat ettevõtet, kelle müügitulu oli 2020. aastal valdkonnas kõige suuremad. Nendeks olid ettevõtted Eesti Energia AS, 220 Energia OÜ, Arand AS, Baltic Energy Partners OÜ, Alexela Energia Teenused AS, Energiaturu Võrguehitus OÜ, EnergyKey AS, Ertenergy OÜ, Estiko Elekter OÜ, Filikor OÜ, Graanul Energia OÜ, Ignitis Eesti OÜ, Imlitex Eesti OÜ, Inter Rao Eesti OÜ, Nordic Power Management OÜ, Novedigi OÜ, Scener OÜ, SNL Energia 1 OÜ, SNL Energia 2 OÜ, Tööstus Investeeringute AS, Elektrum Eesti OÜ.

Tulenevalt direktiivist ei pea tütarettevõtted, mis vastavad suurettevõtte tingimustele, esitama kestlikkusteabe aruannet juhul, kui emaettevõtte juba esitab antud aruannet. Esialgses valimis oli ainult üks ettevõtte, mis täitis kolme tingimust: suurettevõttest emaettevõtte, mille asukoht on Eesti.

Teised ettevõtted on tütarettevõtted, mis kuuluvad kontserni ja suurem osa tütarettevõtetest ei täitnud suurettevõtte tingimusi. Sellest tulenevalt võeti lõplikkusse valimisse nende ettevõtete emaettevõtted. Lõplikkusse valimisse jäid järgmised ettevõtted:

1. Alexela AS
2. Eesti Energia AS
3. Estiko Grupp AS
4. Graanul Invest AS
5. Kaamos Group OÜ

Raamatupidamise seadus nõuab, et suurettevõtted avalikustaksid oma tegevusega kaasnenud majandusliku, keskkonna ja sotsiaalmõju teavet. Euroopa direktiiv soovitab ühe võimalusena antud teabe avalikustamise jaoks kasutada GRI aruanderaamistikku. Antud töö informatsiooni kogumisel ja analüüsimisel on tuginetud antud raamistiku punktidele. Analüüsi teostamise jaoks on koostatud Exceli tabel, kus on välja toodud valdkondade lõikes, milliste punktide olemasolu otsitakse ettevõtete aastaaruandes. Antud punkte on kirjeldatud teoreetilises osas peatükis 1.2 ja punktid on välja toodud antud töö lisa. Majandusvaldkonnas on võimalik saada kolmteist punkti. Keskkonna vallas on maksimaalne punktide arv kaheksa. Sotsiaalvaldkond hõlmab tööjõukasutust, inimõigusi, ühiskonda ja tootevastavust ning selles valdkonnas on võimalik saada üheksateist punkti.

Iga ettevõtte kohta tehakse alapeatükk, kus analüüsimisel võetakse aluseks järgmised punktid:

- kas kestlikkusteabe aruanne esitatakse majandusaasta aruande osana või esitatakse eraldiseisvalt;
- kas aruande esitamisel järgitakse GRI soovitatud teemasid;
- kas analüüsitavate ettevõtete osas leidub ühiseid punkte.

Analüüsitavate ettevõtete andmed on võetud nii Äriregistrist kui ka valimisse võetud ettevõtete kodulehekülgedelt.

2.2. Kestlikkusteabe esitamine Eesti elektrienergia sektoris

Järgnevates alapeatükkides on toodud välja analüüsitava ettevõtte tutvustused, ülevaade nende 2017-2020. aasta majandusaasta aruannetest ja kodulehekülgedel kirjeldatud kestlikkusteabest ja analüüs.

2.2.1. Alexela AS

Alexela on Eesti eraettevõtte ja nende peamised tegevusalad on ekspordile suunatud metallitööstus ja põlevkivikeemia ning energeetika. 2020. aasta majandusaasta aruandes on toodud, et nende eesmärk on 2030. aastaks saavutada süsinikuneutraalsus. Antud ettevõtte pakub tööd 324 töötajale (Alexela AS aastaaruanne 2022, lk 13)

2017. aasta aruandes on majandusteemadest avalikustatud neli punkti, milleks on ettevõtte tulud, tegevuskulud, töötajate arv ja neile väljamakstud töötasu ning kliimamuutustest tingitud mõjud ettevõttele. Ettevõtte müügimahtusid mõjutasid soe veebruar, märts ja neljas kvartal. Keskkonna osas on ainult energia punkt täidetud ja sotsiaalvaldkonnas on täidetud üks punkt, milleks on kohalik kogukond. On mainitud, et ettevõtte on sotsiaalselt vastutustundlik ning panustatakse kultuuri ja spordi arengusse. 2015. aastal pärjati ettevõtte Aasta Kultuurisõbra tiitliga Kultuuriministeeriumi poolt (Alexela AS aastaaruanne 2017, lk 3).

Aastal 2018 on ettevõtte täitnud samad punktid, mis eelneval aastal. Alates 2019. aastast on majandusaasta aruannetes toodud välja kestlikkusteavet. Antud praktika põhjuseks võib autori arvates olla see, et 2019. aastal ühendati kaks Alexela grupi ettevõtet Alexela Oil AS ja Alexela Energia AS üheks ettevõtteks Alexela AS (Alexela AS aastaaruanne 2019, lk 5). Sellest tulenevalt nende konsolideeritud bilansimaht suurenes 14 korda.

2019. aasta aruandes on täidetud majandusevaldkonnas seitse punkti. Eelnevatel aastatel avalikustatud punktidele on lisaks avalikustatud kohaolek turul, kaudne majandusmõju ja kirjeldatud, mille alusel uusi töötajaid võetakse tööle. Keskkonna osas on täidetud kolm punkti, milleks on energia, heited, heitvesi ja jäätmed, tooted ja teenused. Sotsiaalvaldkonnas on täidetud neli punkti, milleks on tööhõive, koolitus ja haridus, kohalik kogukond, kliendiandmete kaitse.

Ettevõtte panustab kogukondade toetamise ning kultuuri, spordi ja heategevuse toetamise. Eraldi on välja toodud, kuidas nad väärtustavad töötajaid ja panustavad nende arengusse. Ettevõtte lähtub

töötajate värbamisel ettevõtte väärtustest – olen jõud, meis on väge, muudame maailma (*Ibid.*, lk 15). Võimaldatakse erinevatel eriala- ja kutsekoolitustel osaleda ning toimuvad iga-aastased arenguevestlused. Lisaks pakutakse karjäärivõimalusi kontserniüleselt. Kirjeldatud on kuidas tegeletakse kliendi mugavuse tagamisega, milline on ettevõtte juhtimine ja milliseid ISO standardeid ettevõtte järgib. ISO standardeid järgitakse seetõttu, et tagada ettevõtte tegevuste, tulemuste ja töökorralduse parenemine, tootekvaliteedi tõus ja kliendirahulolu suurendamine (*Ibid.*, lk 11).

2020. aastal on majanduse osas täidetud seitse punkti, keskkonnavaldkonnas viis punkti ja sotsiaalvaldkonnas kolm punkti. Varasemate aastatega võrreldes lisandusid keskkonna osas materjalide ja vee punktid. Sotsiaalvaldkonna punktis kohalik kogukond on loonud Alexela kogukonnaprogrammi, mille raames istutatakse puid koostöös klientidega, et aidata vähendada süsinikujälge.

2020. aasta konsolideeritud majandusaasta aruandes on toodud eraldi välja peatükk jätkusuutlikkus, kus kirjeldatakse jätkusuutlikkuse juhtimist, huvigruppide kaasamist ja jätkusuutliku majandamise olulisust, süsinikujälge, ettevõtte rohenovaatorlust ning jätkusuutlikkuse fookusteemasid. Alexela on alustanud kontserniülese projektiga, kus töötatakse välja süsteemne ja terviklik lähenemine keskkonnaküsimustele, mis on kooskõlas nii siseriiklike kui ka Euroopa normide ja reeglitega (Alexela AS aastaaruanne 2020, lk 16)

2020. aasta aruandes toodud fookusteemad ja nende seletus on samad, mis olid 2019. aasta aruandes. Jätkusuutliku osa lõpus on toodud välja ettevõtte mõju ÜRO kestliku arengu eesmärkidele. Kõige suuremat mõju avaldavad meie fookusteemades kajastatud tegevused järgmistele valdkondadele (*Ibid.*, lk 26):

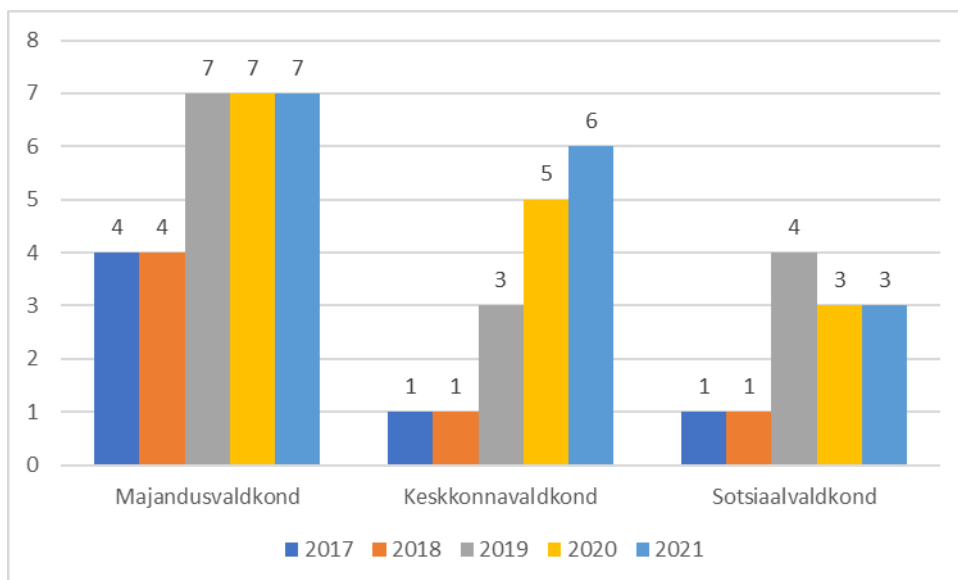
- tööhõive ja majanduskasv,
- tööstus, uuendus ja taristu,
- jätkusuutlik energia,
- jätkusuutlikud linnad ja asumid,
- säästev tootmine ja tarbimine,
- kliimamuutuste vastased meetmed,
- elu Maa peal, mitmekesisus,
- tervis ja heaolu.

Sustainable Brand Indexi uuringu põhjal sai Alexela tunnustuse kui Eesti kõige jätkusuutlikum ettevõtte aastal 2021.

2021. aastal on majanduse valdkonnas kajastatud seitse punkti, keskkonna osas kuus punkti ja sotsiaalosas kolm punkti. Keskkonna teemal on avalikustatud lisaks varasematele punktidele bioloogilise mitmekesisuse punkt.

Alexela on loonud endale raamistiku, mis aitab neil olla oma tegevuses kliimaneutraalne ja jätkusuutlik. Raamistik sisaldab toodete ja tegevuste väärtusahelate keskkonnatoimet, inimest ja ohutust, kliimaküsimusi. (Alexela AS aastaaruanne 2021, lk 16). Ettevõttes kasutusel olevad juhtimissüsteemid, mis aitavad jätkusuutliku tegevust toetada, on sertifitseeritud kolmanda osapoole poolt.

Alexela on oma aruandes välja toonud süsinikujälje statistika, millised on peamised kasvuhoonegaaside allikad, nende kogused ja kui suure osa see protsentuaalselt moodustab kogu jäljest. Kirjeldatud on kuidas saavutatakse süsinikuneutraalsus ja kuidas aidatakse klientidel oma süsinikujälge vähendada.

Joonis 1. Kajastatud GRI teemade arv valdkondade lõikes Alexela AS aastaaruannetes
Allikas: autori koostatud Alexela AS 2017-2021 aastaaruannete baasil

Alexela on hakanud aktiivselt tegelema kestlikkusteabega. Joonisel 1 on näha, et aastate jooksul on avalikustatud järjest rohkem punkte majandusaasta aruannetes, mis võib näidata, et ettevõtte

peab oluliseks antud informatsiooni avalikustamist oma klientidele, koostööpartneritele ja hankijatele. Rohkem on pööratud majandus- ja keskkonnavaldkonna teemade avalikustamisele kui sotsiaalvaldkonna teemadele.

Alexela koduleheküljel on peatükk Rohenovaator, kus on kirjeldatud ettevõtte strateegiat ja suunda jätkusuutlikkuse osas, kuidas aidatakse klientidel jalajälge vähendada ja millised on fookusteemad, näiteks keskkonda säästvate tankimislahenduste ja ringmajanduse arendamine.

2.2.2. Eesti Energia AS

Eesti Energia on Eesti riigile kuuluv energiaettevõtte. Nad tegutsevad elektriturul ja vedelkütuste turul Baltikumis, Soomes ja Poolas. Eesti Energia esitab kestlikkusteavet majandusaasta aruande osana. Ettevõtte pakub tööd 4357 inimesele (Eesti Energia AS aastaaruanne 2021, lk 2).

2017. aasta aruandes on majanduse valdkonna teemades kajastatud kümme punkti. Kajastamata on kliimamuutustega seotud finantsaspektide punkt, algaja töötaja tavapärase palga suhe võrreldes kohaliku miinimumpalgaga ja pensioniskeemiga seotud kohustuste kaetus organisatsioonis.

Majandusvaldkonnas on välja toodud ettevõtte kontserni viie viimase aasta tegevus- ja finantsnäitajad. Tegevusnäitajate all on välja toodud elektrienergia, võrguteenuse, vedelkütuse ja soojusenergia müüginahud ning töötajate keskmine arv. Eraldi peatükina on maksujalajalg. Ettevõttel on välja töötatud maksuriskide juhtimise põhimõtted, et olla vastutustundlik maksumaksja. Maksujalajälje arvutamisel eristatakse tasutud ja kogutud makse. Kogutud maksude all täidab ettevõtte kui vahendaja rolli, mida ta kogub kokku tarbijatelt ja töötajatelt, et tasuda need maksuhaldurile. Lisaks eristatakse maksude tasumist ja kogumist peamiste tegevusriikide lõikes, nendeks on Eesti, Läti ja Leedu.

Keskkonnavaldkonnas on kajastatud kaheksa punkti. Ettevõtte panustab kliimakokkulepete täitmisel kaasates oma tegevusse uusi tehnoloogiaid ja investeerides puhastusseadmetesse. Välja on toodud tähtsamad keskkonnanäitajad, näiteks kui palju on toodetud, tootmiseks kasutatud ressursid, tootmisega kaasnenud õhuheitmete hulk, tahked jäätmed, heitmed vette ja kui palju on tasutud keskkonnatasusid.

Keskkonnavaldkonnas tuuakse välja, kuidas Eesti Energia osaleb statistikakaubanduses, mis tähendab, et ettevõtte on täitnud Euroopa Liidu taastuvenergia kasutamise eesmärgi ja tänu sellele

saab pakkuda teistele Euroopa Liidu liikmesriikidele rohelist elektri- ja soojusenergiat statistikakaubanduse eesmärkidel. Ettevõttel on välja töötatud keskkonnapoliitika ja need punktid on järgmised (Eesti Energia AS aastaaruanne 2017, lk 40):

- kasutatakse keskkonna juhtimissüsteemi, mis vastab rahvusvahelistele standarditele ISO 14001 ja Euroopa Ühenduse keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemile;
- järgitakse Eesti, Euroopa Liidu ja rahvusvahelisi keskkonnaõigusakte, konventsioone ja lepinguid;
- teostatakse keskkonnamõju analüüse, mille alusel töötatakse välja strateegiad, kuidas vähendada mõju läbi tehnoloogiliste lahenduste ja innovatsiooni;
- vähendatakse toodetava energia CO₂ – mahukust. Selle saavutamiseks kasutatakse taastuvenergiaallikaid;
- tehakse koostööd nii Eesti kui ka rahvusvaheliste teadus- ja uurimisasutuste ning konsultatsioonifirmadega, et saavutada püstitatud keskkonnaeesmärke;
- tehakse rohkem koostööd hankijatega, kes on sertifitseeritud keskkonnajuhtimissüsteemiga. Näiteks kasutavad keskkonda säästvaid tehnoloogiaid ja materjale.

Sotsiaalvaldkonna osas on täidetud kaheksa punkti. Tööhõive punktis on toodud välja, et ettevõttes töötavad kaheksast erinevast rahvusest inimesed, millest tulenevalt jagatakse ettevõttesiseselt informatsiooni eesti, vene ja inglise keeles. Töötajate arv on toodud nii meeste kui ka naiste lõikes ja on esitatud informatsioon praktikantide arvu osas. Töötervishoiu ja -ohutuse punkt on täidetud. Töötajatele on loodud eetikanormid ja ohutuse kuldreeglid. Tööõnnetuste korral on ettevõtte võimaldanud psühholoogilist tuge oma töötajatele. Kontserni tootmisettevõtetes on juurutatud töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemi OHSAS 18001. Koolituse ja hariduse punkt on täidetud. Ettevõtte keskendub sisekoolituste kaudu teadmiste ja oskuste jagamisele. Teostatakse arengueestluseid, kus kaardistatakse suure potentsiaaliga töötajad ja juhtide järelkasv, et väärtustada organisatsioonisisest kasvamist. Kohaliku kogukonna punkt on täidetud. Korraldatakse keskkonnapäevi, et harida huvigruppe milliste projektidega ettevõtte tegeleb, et olla keskkonnasõbralikum ja kuidas kliendid saavad keskkonnahoidmisesse panustada. Ettevõtte panustab terviseradade arengusse ja toetab Narva Energiajooksu. On loodud energiasfond, mis toetab Ida-Virumaa andekaid noori ja inseneria fond, mis toetab inseneriõppe edendamist ja seda saavad taotlema koolid ja erinevad ühingud. Tehakse koolidega koostööd, kus tutvustatakse töötamist Eesti Energias ja energeetikavaldkonda. Eelnevalt mainitud sotsiaalvaldkonna

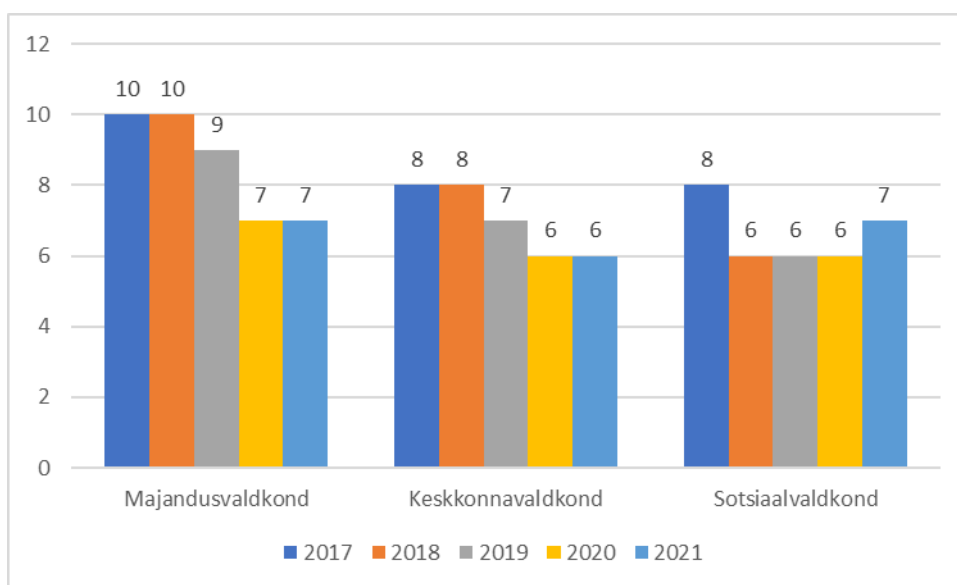
punktidele on ka täidetud mitmekesisus ja võrdsed võimalused, korrupsioon, toodete ja teenuste märgistamine, kliendiandmete kaitse punktid.

2018. aasta aruandes on täidetud täpselt samad punktid nii majandus kui ka keskkonnavaldkonnas võrreldes eelneva aastaga. Sotsiaalvaldkonnas on vähenenud punktide arv kahe võrra ja täidetud on ainult kuus punkti. Enam ei ole täidetud korrupsiooni punkti ning toodete ja teenuste märgistamist. Ettevõtte ei teostanud antud aastal kliendirahulolu uuringut, mis läheb toodete ja teenuste märgistamise punkti alla.

2019. aasta aruandes on täidetud majanduse valdkonnas üheksa punkti kolmeteistkümnest. Enam ei kajastata kohalike tarnijate kasutamise poliitikat. Keskkonnavaldkonnas on täidetud seitse punkti. Tarnijate keskkonnahindamise punkti ei ole täidetud. Keskkonna osas on kirjeldatud, kuidas põhitootmise käigus tekkinud kõrvalsaadusi proovitakse maksimaalselt ära kasutada. Näiteks põlevkivi kaevandamisel tekkinud lubjakivi kasutatakse raud- ja maanteedehitamisel täitematerjaliks ja põlevkivi tuhast valmistatakse ehitusmaterjali. Sotsiaalvaldkonnas on täidetud samad punktid võrreldes eelneva aastaga. On toodud välja iga-aastase töötajate rahulolu uuringu tulemused, panustamine juhtide arengusse ja koostöö Töötukassaga, et töölt lahkunud töötajad leiaksid endale uue töökoha ja ümberõppevõimalusi.

Kui varasemates Eesti Energia aruannetes on erinevate nimetustega toodud välja kestlikkusteavet, siis 2020. aasta aruandes on pandud konkreetne nimetus – jätkusuutlikult ja vastutustundlikult homsesse. Majandusvaldkonna punktidest on täidetud seitse punkti. Ei ole välja toodud, kui palju on töötajatele makstud töötasu ja hüved, riigilt saadud oluline rahaline abi, kohalike tarnijate kasutamise poliitika. Keskkonnavaldkonnas on täidetud kuus punkti. Täidetud ei ole keskkonnanõuetele vastavus ja tarnijate keskkonnamõju hindamine. Keskkonna osas kirjeldatakse, kuidas on vähendatud CO₂ emissiooni, suurendatud taastuvenergia osakaalu energia lõpptarbimises rajades rohkelt tuuleparke ja päikeseparke. Tegeletakse jätkuvalt ringmajandusega, mille eesmärk on jäätmevaba tootmine. Tallinna Tehnikaülikooliga tehakse koostööd, et leida paremaid ja keskkonnasõbralikumaid lahendusi klientidele. Sotsiaalvaldkonnas on täidetud samad punktid, mis eelneval aastal. Sotsiaalvallas ollakse aktiivsed sotsiaalmeedias, et suurendada klientide teadlikkust kuidas olla energiasäästlik ja propageeritakse prügivaba elustiili. Ettevõtte autopargis on suurendatud elektriautode osakaalu, et olla eeskujuks teistele.

2021. aasta aruandes on nii majandus- kui ka keskkonnavaldkonnas täidetud samad punktid võrreldes eelneva aastaga. Sotsiaalvaldkonnas on täidetud üks punkt rohkem eelneva aastaga. Kirjeldatud on korrupsiooniga seotud punkti. Sotsiaalvaldkonna osas on ettevõtte eesmärk tagada taastuvenergia piisavus ja toetatakse kliente nende rohepöörde teekonnal, pakkudes neile taastuvenergia pakette ning aidates majaomanikel ja ettevõtetel rajada päikeseelektrijaamu. Eesti Energia on saanud kolm tunnustust: õppijasõbralik, atraktiivne IT-töötaja ja atraktiivne töötaja. Tegeletakse töötajate koolitamisega ja arendamisega. Töötajate tervise osas pöörati tähelepanu vaktsineerimisele ja suudeti saavutada 90% immuniseerimine Covid-19 osas.

Joonis 2. Kajastatud GRI teemade arv valdkondade lõikes Eesti Energia AS aastaaruannetes
Allikas: autori koostatud Eesti Energia AS 2017-2021 aastaaruannete baasil

Jooniselt 2 on näha, et punktide kajastamine on vähenenud aastate lõikes. Analüüsitava perioodi jooksul on majandus- ja keskkonnavaldkondade teemasid hakatud vähem kirjeldama. Sotsiaalvaldkonnas on perioodi jooksul olnud langusi, kuid viimase aasta jooksul on taas rohkem hakatud kajastama.

Eesti Energia koduleheküljel on eraldi vastutustundlikkus/ESG leht, kus kirjutatakse keskkonnast, inimestest ja vastutustundlikkust juhtimisest. Keskkonna osas tegeleb ettevõtte rohepöördega, pakkudes klientidele terviklahendusi, rajatakse päikeseparke ning maismaa- ja meretuuleparke, tootmisprotsessis liigutakse ringmajanduse suunas. Lehel on kirjeldatud ettevõtte keskkonnapoliitikat, ringmajanduse põhimõtteid. Keskkonnajalajälje vähendamiseks tehakse koostööd teadusasutustega. Majandusvaldkonna osas on kirjeldatud hankepraktikat, mida

aastaaruannetes ei ole välja toodud. Majandustulemuste osas on toodud välja majandusaasta aruanded, kus inimestel on võimalik saada ülevaade. Sotsiaalvaldkonna osas on kodulehel töötajatekogemusest kirjutatud, kuidas tagatakse inimeste tervis ja ohutus, milline on ettevõtte panus ühiskonda ja missugune on juhtimiskultuur.

2.2.3. Estiko Grupp AS

Estiko Grupp on Eesti kapitalil põhinev kontsern, kuhu kuuluvad ettevõtted tegelevad pakendite ja pakkematerjalide tootmisega, kinnisvara arendamise ja haldamisega, energia tootmisega taastuvatest allikatest ja energia vahendusmüügiga. Antud grupp pakub tööd 197 inimesele.

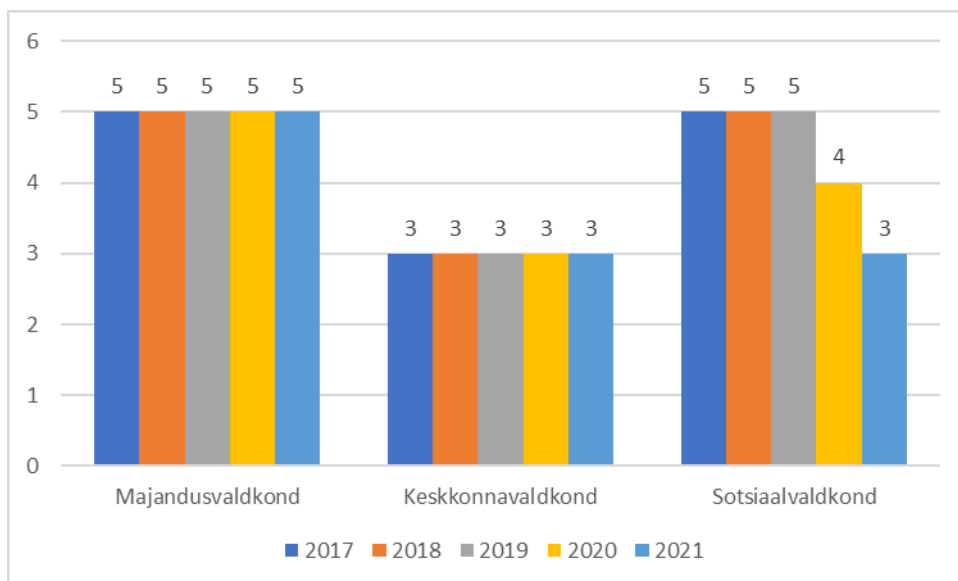
Analüüsitud perioodil ei ole ettevõtte eraldi esitanud kestlikkusteabe aruannet ei majandusaasta aruandes ega ettevõtte koduleheküljel. 2017. aastal on Estiko täitnud majandusvaldkonnas viis punkti, milleks on ettevõtte tulud, tegevuskulud, töötasud ja töötajate arv, kohalolek turul ja kaudne majandusmõju. Keskkonnavaldkonnas on täidetud kolm punkti, milleks on materjalid, energia, tooted ja teenused. Keskkonna osas tegeleb antud ettevõtte tootearendusega, et erinevate kilede tootmisel oleks kasutatud materjalid jätkusuutlikumad ja bioloogilise päritoluga. Sotsiaalvaldkonnas on viis punkti täidetud, milleks on koolitus ja haridus, kohalik kogukond, kliendi tervis ja ohutus, toodete ja teenuste märgistamine, turundusalaane suhtlus. Ettevõtte tegeleb töötajate koolitamisega ja uute töötajate leidmisega, et luua stabiilne tootmismeeskond ja tõsta tööjõu efektiivsust. Lisaks keskenduti uute töötajate sisseelamisprogrammi välja töötamisele ja sisekoolitustele.

2018. aastal on majanduse ja keskkonna osas täidetud samad punktid, mis eelneval aastal. Sotsiaalvaldkonnas on saadud sama palju punkte, kuid eelneval aastal on kirjeldatud, kuidas kliendi tervist ja ohutus on tagatud, siis 2018. aastal seda punkti ei ole täidetud, vaid on kirjeldatud tööhõivet, kui palju uusi töökohti loodi. Estiko-Plastari eesmärk keskkonna osas on jäätmete vähendamine, kilejäätmete ümbertöötlemismahu suurendamine ja valmis sai prototüüp pakend komposteeritavate materjalidega (Estiko Grupp AS aastaaruanne 2018, lk 5). Estiko Energia ettevõttes ehitati 11 päikeseelektrijaama, kus hoonete katustel paiknevad päikeseelektrijaamad annavad otseliini kaudu kogu toodetava elektrienergia Estiko grupi ettevõtete tarbimisse (*Ibid.*, lk 10). Sotsiaalvaldkonnas Estiko-Plastar tegeles uute töötajate väljaõppega ning tootmistöötajate tööalaste oskuste mitmekesistamisega ja juhtimisoskuste arendamisega. Tehti muudatused esmatasandijuhtimises, mis aitasid kaasa stabiilsema tootmismeeskonna hoidmisele (*Ibid.*, lk 5). Estiko-Plastar sai Peresõbraliku tööandja alamärgise.

2019. aastal on valdkondade lõikes täidetud samad punktid. Keskkonnateemadel Estiko-Plastari eesmärk on seniste pakenditüüpide ümberdisainimine kergesti sorteeritavateks ja ümbertöödeldavateks materjalideks ning tegeletakse tootmisjääkide ümbertöötlemisega (Estiko Grupp AS aastaaruanne 2019, lk 5). Grupiüleselt tegeletakse hoonete energiatõhususe suurendamisega ja energiatarbimise optimeerimisega. Sotsiaalvaldkonnas tegeleti Estiko-Plastaris töökeskkonnas esinevate ohtude hindamise, ennetamise, riskianalüüsi uuendamise ja töökeskkonna parendamisega (*Ibid.*, lk 5). Panustatakse vastutustundliku töökeskkonna loomisesse. Tegeletakse kogukonnale suunatud projektidega, näiteks Tasku keskus toetas kiusamisvaba keskkonna projekti Tartu koolides ja Tartu Teerajajate Allee loomist (*Ibid.*, lk 8).

2020. aasta aruandes majanduse ja keskkonna osas on täidetud samad punktid võrreldes eelnevaga. Sotsiaalvaldkonnas on üks punkt vähem täidetud. Rohkem ei ole kajastatud turundusalase suhtluse punkti. Keskkonna teemadel omandas Estiko-Plastar sertifikaadi, mis lubab kasutada bio-baasil ja ümbertöödeldud toormel baseeruvaid materjale, mille tõttu on võimalik säästa CO₂ heitmeid ja vähendada fossiilsete kütuste kasutamist (Estiko Grupp AS aastaaruanne 2020, lk 5). Sotsiaalvaldkonnas tehti juhtimisstruktuuris mitmeid muudatusi, panustati uute töötajate tööle võtmisesse ja nende koolitamisele. Aasta lõpus saadi pere- ja töötajasõbraliku tööandja kuldmärgis.

2021. aasta aruandes on majanduse osas täidetud viis punkti ja keskkonna osas kolm nagu varasematel aastatel. Sotsiaalvaldkonna osas on täidetud ainult kolm punkti ehk on ühe punkti võrra vähem. Enam ei kajastata tööhõive punkti. Estiko sai CEFLEXI nimelise organisatsiooni liikmeks, mille eesmärk on ringmajanduse realiseerimine pakendite vallas 2025. aastaks (Estiko Grupp AS aastaaruanne 2021, lk 5). Sotsiaalvaldkonnas Estiko-Plastar toetab aktiivselt huvitegevust ja sporti. Estiko on välja toonud, et 2022. aasta on terviseaasta, kus nad panustavad töötajate harjumuste tervislikumaks muutmisele. Põhjusel, et tervislikum töökeskkond vähendab tööjõu liikuvust ning terve ja heatujuline töötaja on motiveeritum, efektiivsem ja teotahelisem (*Ibid.*, lk 12).

Joonis 3. Kajastatud GRI teemade arv valdkondade lõikes Estiko Grupp AS aastaaruannetes
Allikas: autori koostatud Estiko Grupp AS 2017-2021 aastaaruannete baasil

Analüüsitava perioodi jooksul on Estiko Grupp olnud stabiilne majanduse- ja keskkonnavaldkonna teemade avalikustamisega. Sotsiaalvaldkonna osas on teemade avalikustamine vähenenud, nagu on näha joonisel 3.

Estiko Grupi koduleheküljel on peatükk, kus kirjutatakse jätkusuutlikkusest antud ettevõttes. Ettevõtte eesmärk on vähendada Eesti süsinikuheidet ja suurendada oma tegemises taastuvallikate kasutamist. Alates 2021. aastast on nad hakanud suuremat tähelepanu pöörama kestlikkusteabe teemadele. Antud vahelehel on välja toodud peamiselt, kuidas hoitakse keskkonda oma äritegevuses ja kuidas panustatakse töötajate heaolusse.

2.2.4. Graanul Invest AS

Graanul Invest on rahvusvaheline ettevõtte, mille tegevusala on puidugraanulite tootmine ja biomassist elektri- ja soojusenergia tootmine. Gruppi kuuluvad tehased asuvad Balti riikides ja Ameerika Ühendriikides. (Graanul Invest AS aastaaruanne 2021, lk 3) Graanul Invest pakub tööd üle 500 inimesele.

Graanul Invest kajastab majandusaasta aruandes peamiselt majandusvaldkonna teemasid. Keskkonna- ja sotsiaalvaldkonna teemadel annab ettevõtte välja säästlikkuse aruandeid aastast 2017 ja mis on leitavad ettevõtte koduleheküljelt. Analüüsi jaoks on võetud arvesse nii

majandusaasta aruandes toodud informatsiooni kui ka eraldi väljaantavad säästlikkuse aruannetes avaldatud andmeid.

2017. aasta aruandes on kajastatud majandusvaldkonnas viis punkti: tulud, töötajate palgad ja hüved, kliimamuutustega seotud finantsaspektid, kohalolek turul ja kaudne majandusmõju. Keskkonnavaldkonnas on täidetud seitse punkti kaheksast. Kajastamata on jäänud keskkonnanõuetele vastavus. Ettevõtte omab mitmeid sertifikaate, mis tõendavad, et ettevõtte järgib oma ettevõtmises jätkusuutlikku varumist, efektiivset logistikat ja tootmisahelat ning omatakse säästva metsamajandamise ning tarneahela sertifikaate (Graanul Invest AS aastaaruanne 2017, lk 6). Sotsiaalvaldkonnas on täidetud kolm punkti, milleks on tööhõive, töötervishoid- ja ohutus ning kohalik kogukond. Ettevõtte jaoks on prioriteet tagada tööohutus, tegeledes aktiivselt antud valdkonna kontrollimise, koolitamise ja arendamisega. Tähelepanu pööratakse ka tarnijate tööohutusnõuetele, kus kontrollitakse tarnijate ohutusälaseid teadmisi ja tegevusi.

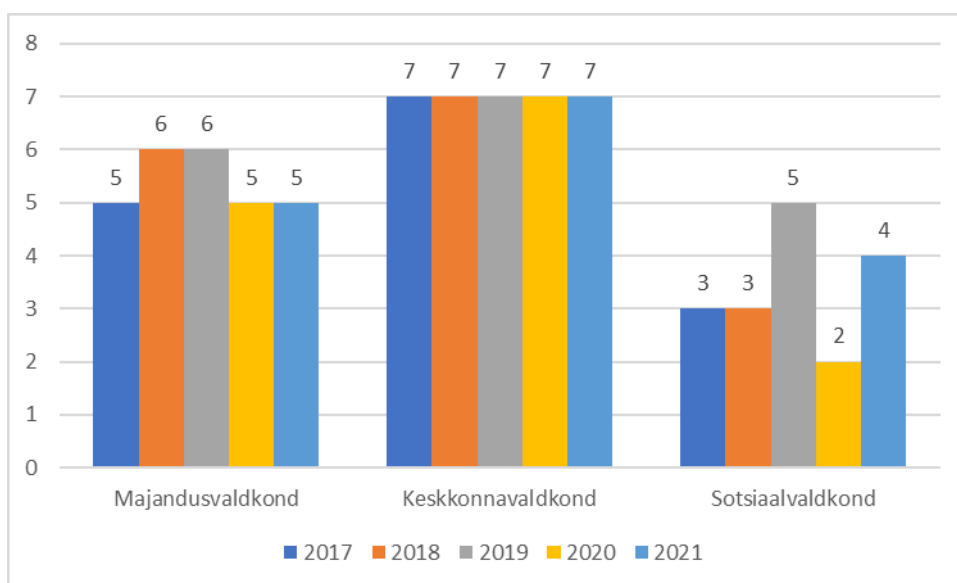
2018. aastal on majandusvaldkonnas täidetud kuus punkti, milleks on tulud, töötajate palgad, kliimamuutustega seotud finantsaspektid, riigilt saadud oluline rahaline abi, kohalolek turul ja kaudne majandusmõju. Nii keskkonna- kui ka sotsiaalvaldkonnas on täidetud samad punktid võrreldes eelneva aastaga.

2019. aastal on majandusvaldkonnas täidetud kuus punkti ja keskkonnavaldkonnas täidetud seitse punkti nagu varasemal aastal. Säästlikkuse aruandes on toodud välja keskkonna osas, kuidas tegeletakse kestlikku metsandusega. Süsinikujalajälg on toodud välja iga tegevusvaldkonna lõikes, näiteks pelletitootmise ja metsamajandamise süsinikujalajälg. Innovatsiooni osas on toodud välja, et ettevõtte on teinud investeeringuid ökonoomsete metsamasinate soetamiseks, mille eesmärk on säästa metsa keskkonda. Sotsiaalvaldkonnas on täidetud viis punkti, milleks on tööhõive, töötervishoid ja -ohutus, koolitus ja haridus, kohalik kogukond, avalik poliitika. Ettevõtte panustab poliitika kujundamisse ja räägib kaasa metsandussektorit puudutavatel teemadel.

2020. aastal on majanduse valdkonnas täidetud viis punkti. Enam ei ole kajastatud riigilt saadud olulise rahalise abi punkti. Keskkonnavaldkonnas on täidetud seitse punkti ja sotsiaalvaldkonnas on täidetud kaks punkti, milleks on töötervishoid ja -ohutus ning kohalik kogukond.

2021. aastal on majandus- ja keskkonnavaldkonnas täidetud samad punktid võrreldes eelneva aastaga. Sotsiaalvaldkonnas on täidetud neli punkti, lisandunud on eelnevale aastale tööhõive ja avaliku poliitika punktid.

Graanul Invest koduleheküljel on toodud välja vaheleht vastutustundlikkus, kus on leitavad säästlikkuse aruanded ja tehtud ülevaade ettevõtte jalajäljest, keskkonnapoliitikast, väärtusahelast, töötajatest, panusest ühiskonda ja nende tegevuspõhimõtetest.

Joonis 4. Kajastatud GRI temade arv valdkondade lõikes Graanul Invest aastaaruannetes
Allikas: autori koostatud Graanul Invest AS 2017-2021 aastaaruannete baasil

Jooniselt 4 on näha, et keskkonnavaldkonna teemad on kõige stabiilsemalt kajastatud analüüsitava perioodi jooksul. Suurem kõikumine on toimunud sotsiaalvaldkonna teemade avalikustamisel. Majandusvaldkonnas on teemade arv perioodi lõpuks samaks jäänud, kui võrrelda analüüsitava perioodi algusega.

2.2.5. Kaamos Group OÜ

2002. aastal asutatud Kaamos Group on Eesti eraettevõtte kontsern, mille peamised tegevusvaldkonnad on kinnisvaraarendus, puidutööstus ja energeetika. Kontserni kuuluvad Kaamos Kinnisvara AS, Kaamos Ehitus OÜ, Kaamos Energy OÜ, Kaamos Timber AS ja Kaamos SIA. Kaamos Group pakub tööd üle 350 inimesele.

Kaamos Group ei ole esitanud eraldi kestlikkusteabe aruannet ei majandusaasta aruandes ega oma koduleheküljel. Ettevõtte koduleheküljel leidub alapeatükk „Roheline Kaamos.“ Antud jaotuses on välja toodud, et ettevõtte on Rohetiigri üks asutajate liikmetest, läbi mille soovitakse tõsta inimeste keskkonnateadlikkust. „Roheline Kaamos“ on nende ESG üks strateegiatest. Näiteks on nad loonud Tallinna suurima päikesepargi ja 2022. aastast kasutatakse Kaamose ärimajades roheenergiat.

Majandusaasta aruandeid analüüsid - lähtudes GRI juhendist - on ettevõtte kajastanud peamiselt majandusvaldkonna teemasid. 2017. aastal on majandusvaldkonnas täidetud neli punkti, milleks on ettevõtte tulud, tegevuskulud, töötajate arv ja töötasud, kohalike tarnijate kasutamise poliitika. Kaamos Group arendab ja ehitab oma kinnisvara ise, et omada paremat kontrolli kogu protsessi üle. Keskkonna- ja sotsiaalvaldkonna osas ei ole ühtegi punkti täidetud.

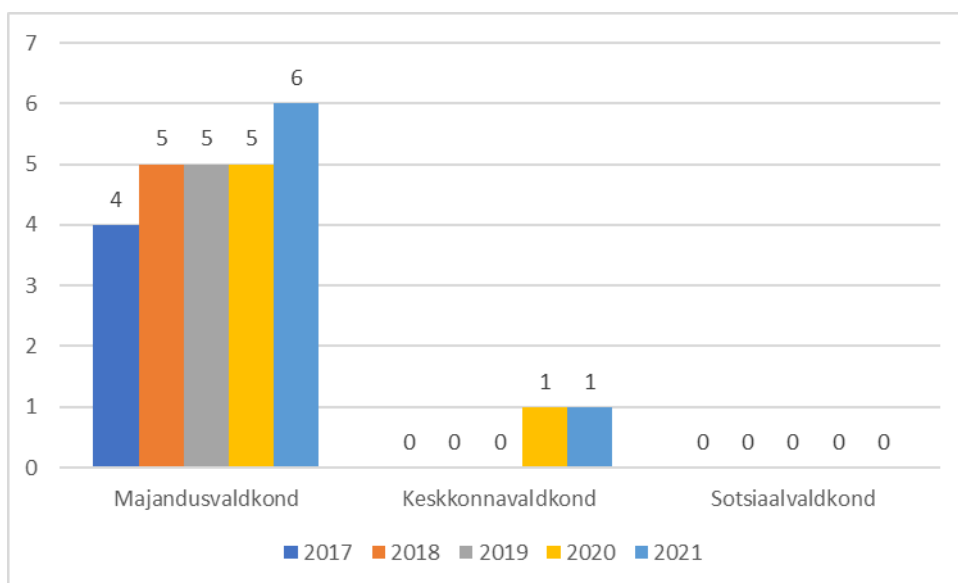
2018. aastal on majandusaasta aruandes täidetud majandusvaldkonnas viis punkti. Varasematele punktidele on lisandunud kliimamuutustega seotud mõjud ettevõtte tegevusele. Keskkonna ja sotsiaalvaldkonna osas ei ole avaldatud ühtegi punkti.

2019. aastal ei ole punktide arv ja teemade avalikustamine muutunud majanduse-, keskkonna- ega sotsiaalvaldkonna osas. Aastal 2019 loodi Kaamos Energy OÜ, kus tegeletakse päikeseenergia, biokütuste- ja akutehnoloogiaga. Antud ettevõtte tegutseb nii Eestis kui ka Valgevenes. Ettevõtte eesmärk on suurendada Kaamos Groupis olevate ettevõtete energiatõhusust ja roheenergiakasutust, mis aitab vähendada CO₂ jalajälge (Kaamos Group OÜ aastaaruanne 2020, lk 6).

2020. aastal on majanduse osas täidetud viis punkti, keskkonna osas on täidetud üks punkt ja sotsiaalvaldkonnas on null punkti. Keskkonna osas on täidetud energia punkt. See võib olla tingitud sellest, et eelneval majandusaastal Kaamos Group lõi taastuvenergiaga tegeleva ettevõtte.

2021. majandusaasta aruandes on esmakordselt viidatud, et ettevõtte on hakanud tegelema aktiivselt ESG teemadega, mille eesmärk on olla jätkusuutlik ja otsuste tegemisel lähtuda kestliku arengu põhimõtetest igas tegevusvaldkonnas (Kaamos Group OÜ aastaaruanne 2021, lk 3). Majandusvaldkonnas on täidetud kuus punkti. Varasematele punktidele on lisandunud kaudne majandusmõju punkt. Keskkonna osas on täidetud üks punkt ja sotsiaalvaldkonnas on täidetud null punkti. Rajati suur päikesepark, Kaamosele kuuluvad ärimajad läksid üle roheenergia tarbimisele

ja ühele nende ärimajale omistati LEED sertifikaat, mis näitab, et hoone on projekteeritud ja ehitatud selliselt, et on järgitud keskkonnasäästu ja säästva arengu põhimõtteid.

Joonis 5. Kajastatud GRI teemade arv valdkondade lõikes Kaamos Group aastaaruannetes
Allikas: autori koostatud Kaamos Group OÜ 2017-2021 aastaaruannete baasil

Analüüsitud perioodil Kaamos Group avaldas kõige rohkem majandusvaldkonna teemasid ja on hakanud rohkem avaldama ka keskkonna punkte. Nii majandusaasta aruannetes kui ka koduleheküljel on väga vähe välja toodud sotsiaalvaldkonna teemasid, näiteks kuidas panustatakse töötajate arengusse ja heaolusse. Seda kinnitavad ka joonisel 5 toodud andmed.

2.3. Järeldus

Eelnevalt väljatoodud ettevõtete ülevaadete põhjal on näha, et ettevõtted avaldavad kaootiliselt kestlikkusteabealast informatsiooni. Aastaaruannetes leidub peamiselt majandusvaldkonnaalaseid näitajaid. Keskkonnavaldkonna ja sotsiaalvaldkonna põhiste teavete leidub kõige rohkem ettevõtete kodulehekülgedel.

Alexela on hakanud rohkem kestlikkusteavet avalikustama aastast 2019. Põhjus võib tuleneda sellest, et antud aastal ühendati kaks grupi ettevõtet üheks ettevõtteks, millest tulenevalt muutus bilansimaht nii suureks, et seaduse järgi on tegemist suurettevõttega. Alates sellest ajast on majandusaasta aruandes avaldatud rohkem majandus-, keskkonna- ja sotsiaalvaldkonna teemasid.

Alexela on koduleheküljel kirjeldatud ettevõtte strateegiat ja suunda jätkusuutlikkuse osas, kuidas aidatakse klientidel jalajälge vähendada ja millised on fookusteemad.

Eesti Energia on avaldanud kestlikkusteavet kogu analüüsitava perioodi. Nad esitavad teavet majandusaasta aruande osana ja antud teave on kättesaadav ka nende koduleheküljel. Lõputões vaadeldud perioodi jooksul on majandus- ja keskkonnavaldkondade teemasid avalikustamist vähendatud. Sotsiaalvaldkonnas on olnud perioodi jooksul languseid, kuid viimase aasta jooksul on taas rohkem hakatud kajastama antud valdkonna teemasid. Eesti Energia kirjeldab ka oma koduleheküljel kestlikkusteavet.

Estiko Grupp on andmete avalikustamisega olnud stabiilne nii majandus- kui ka keskkonnavaldkonna teema punktidega. Sotsiaalvaldkonnas on hakatud vähendama antud teavet. Ettevõtte koduleheküljel on kirjeldatud, et alates 2021. aastast tegutsetakse veel teadlikumalt kestlikkusteabega.

Graanul Invest on analüüsitavatest ettevõtetest ainuke, kes esitab majandusaasta aruandest eraldi kestlikkusteabe aruande, kus kajastatakse peamiselt keskkonna- ja sotsiaalvaldkonna teemasid. Majandusvaldkonna teemasid kajastatakse aastaaruandes. Nii nagu Eesti Energia puhul, on ka Graanul Invest kajastanud kogu analüüsitava perioodi jooksul kestlikkusteavet. Ettevõtte koduleheküljel on tehtud kestlikkusteabest ülevaade ja inimestel on võimalik leida sealt säästlikkuse aruanded, kus on kirjeldatud nende tegevuse mõju keskkonnale ja sotsiaalvaldkonnale.

Kaamos Group ettevõtte on avalikustanud oma majandusaasta aruannetes peamiselt majandusvaldkonna teemasid. Alates 2020. aastast on lisandunud keskkonnavaldkond. Sotsiaalvaldkonna teemasid antud ettevõtte ei kajasta aastaaruannetes. Ettevõtte koduleheküljel on välja toodud, et ettevõtte tegutseb selle nimel, et muutuda oma tegevusega keskkonnasõbralikumaks.

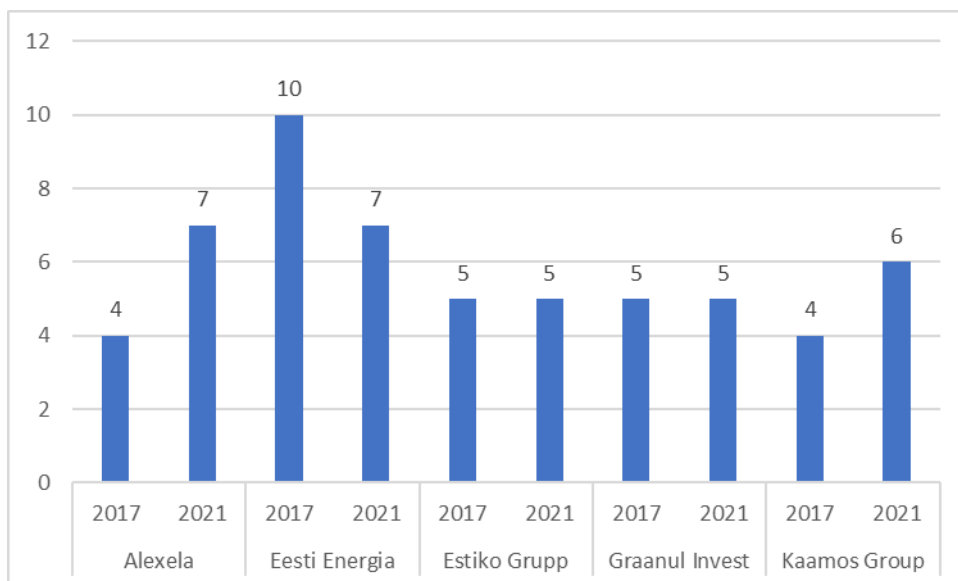
Majandusvaldkonnas on kõige rohkem avalikustatud teavet ettevõtte tulude, tegevuskulude, töötajate töötasu ja arvu osas ning kohalolek turul. Eesti Energia on avalikustanud ainukesena informatsiooni maksete osas nii kapitalipakkujatele kui ka riigile. Alexela, Graanul Invest ja Kaamos Group on avalikustanud, kuidas kliimamuutused on nende ettevõtte tegevust mõjutanud. Kaamos on avaldanud teavet, kuidas nemad kasutavad kohalikke tarnijaid ning Alexela ja Eesti

Energia on välja toonud, mis alustel ettevõttesse töötajaid värvatakse. Alexela on avalikustanud alles viimased kolm aastat kaudse majandusmõju osas teavet ja Kaamos Group on hakanud antud teavet esitama 2021. aasta aruandes. Teised ettevõtted on kogu perioodi jooksul kirjeldanud oma majandusmõju.

Ettevõtted ei ole avalikustanud teavet, kas nad pakuvad oma töötajatele pensioniskeeme ja milline on algaja töötaja tavapärase palk võrreldes kohaliku miinimumpalgaga tegevuspiirkonnas. Autori arvates antud teavet ei avalikustata selletõttu, et Eesti ühiskonnas ja ettevõtluses ei ole levinud pensioniskeemide pakkumine töötajatele. Eestis on küll määratletud miinimumpalk, aga ettevõtted võiksid tuua palgavõrdluse nende pakutava töötasu ja maakonna miinimumpalgaga oma aruannetes. Sellise teabe avalikustamine ei ole levinud, seetõttu et inimeste töötasud on konfidentsiaalne informatsioon.

Antud töös on püstitatud uurimusküsimus, kas kestlikkusteabe avalikustamine on muutunud analüüsitava perioodi jooksul. Kuigi perioodi lõikes on olnud teemade avalikustamise osas kõikumisi, siis järelduste jaoks on koostatud joonised võrdlemaks perioodi algust ja lõppu omavahel, et näha, kas ettevõtted on hakanud rohkem avalikustama antud teavet või mitte.

Majandusvaldkonnas oli võimalik saada kolmteist punkti. Jooniselt 6 on näha, et Alexela ja Kaamos on võrreldes perioodi algusega hakanud rohkem avaldama majandusvaldkonna punkte. Estiko ja Graanul Invest on olnud muutuseta perioodi alguses ja lõpus. Eesti Energia on hakanud vähem majandusvaldkonna punkte avaldama. Perioodi alguses avaldas Eesti Energia kõige rohkem teemasid. Analüüsitava perioodi lõpuks on Alexela ja Eesti Energia avaldanud ainult pooled teemad majandusvaldkonnas. Teised ettevõtted avaldavad palju vähem antud valdkonna teemasid. Autori arvates võib antud teabe avalikustamise põhjus olla selles, et selline informatsioon on tavapärase aastaaruande osa ja ettevõtted ei pea teostama eriti suuri analüüse, et sellist teavet esitada.

Joonis 6. Kajastatud GRI teemade arv majandusvaldkonnas analüüsitava perioodi alguses ja lõpus

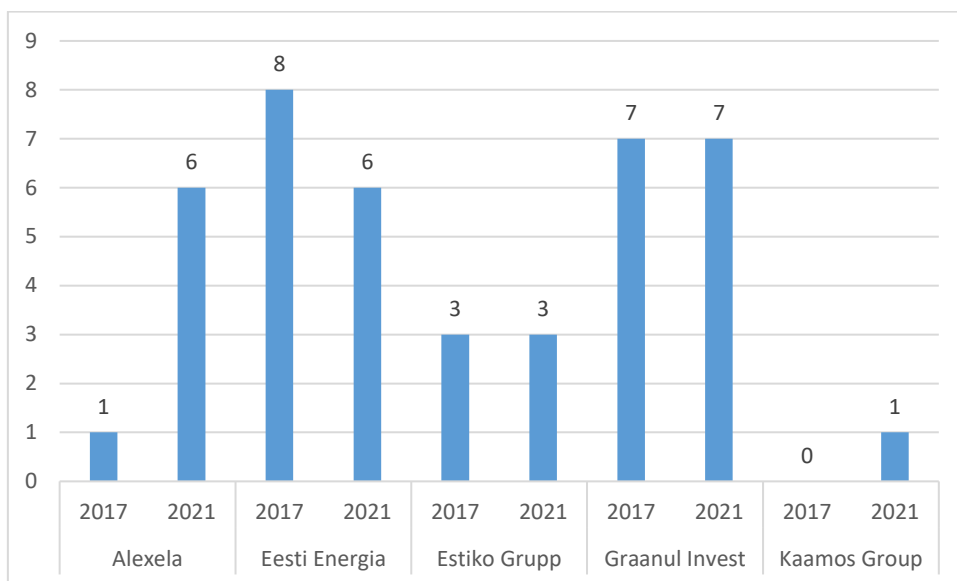
Allikas: autori koostatud analüüsitava ettevõtete aastaaruannete baasil

Keskkonnavaldkonna teemadele on hakatud alles viimastel aastatel tähelepanu pöörama. Antud töö temaatikast tulenevalt avalikustavad analüüsivad ettevõtted peamiselt energia teemat. Ettevõtted kirjeldavad, kuidas nad pööravad rohkem tähelepanu taastuvenergia kasutusele võtmisele. Materjalide ning toodete ja teenuste osas on Alexela, Eesti Energia, Estiko Grupp ja Graanul Invest avalikustanud teavet. Vee, bioloogilise mitmekesisuse ja tarnija keskkonnamõju hindamise osas on avalikustanud teavet Eesti Energia ja Graanul Invest. Heitmete, heitvee ja jäätmete osas on Alexela, Eesti Energia ja Graanul Invest avalikustanud teavet. Keskkonnanõuetele vastavust on Eesti Energia avalikustanud analüüsitava perioodi esimesel kolmel aastal ja perioodi lõpuks enam ei ole avalikustanud.

Autori arvates keskkonnanõuetele vastavuse punkti vähene täitmine on tingitud sellest, et GRI aruande kohaselt peavad ettevõtted kajastama siin punktis seda informatsiooni, kui on rikutud keskkonnaseadusi ja sellest tulenevalt on määratud neile trahv. Selle punkti mitte täitmine näitab, et ettevõtted täidavad korralikult keskkonnaseaduseid ja riik ei ole määranud neile trahve.

Keskkonnavaldkonnas oli võimalik saada kaheksa punkti. Jooniselt 7 on näha, et Estiko Grupp ja Graanul Investi avalikustatud teemade arv on jäänud samaks võrreldes perioodi algust ja lõppu. Alexela ja Kaamos Group on hakanud rohkem avalikustama antud teema punkte. Eesti Energia on avaldavaid teema punkte vähendanud. Eesti Energia oli perioodi alguses avaldanud kõik punktid.

Perioodi lõpuks on Graanul Invest kõige rohkem punkte avalikustanud ning Estiko ja Kaamos grupp on alla poole teemadest avaldanud.

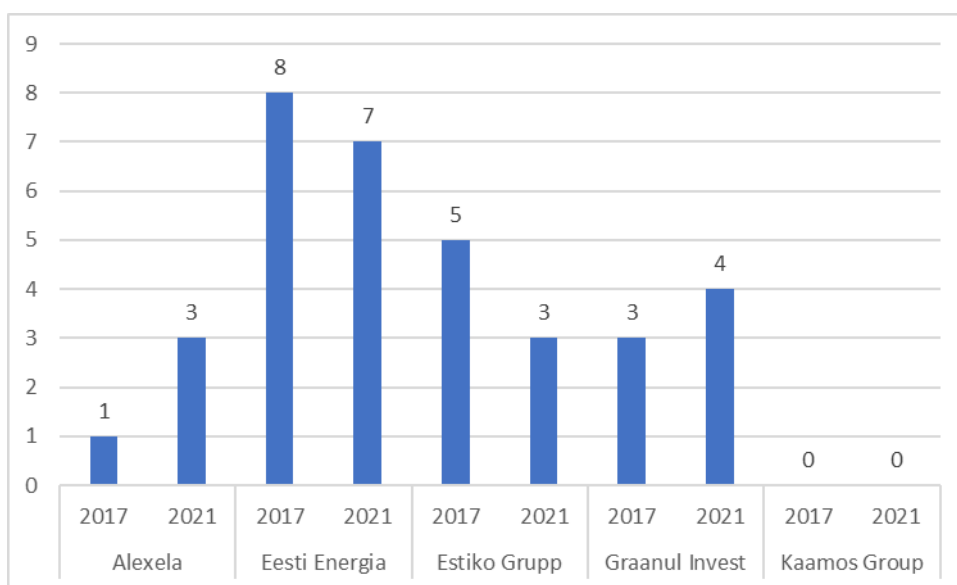
Joonis 7. Kajastatud GRI teemade arv keskkonnavaldkonnas analüüsitava perioodi alguses ja lõpus
Allikas: autori koostatud analüüsitava ettevõtete aastaaruannete baasil

Sotsiaalvaldkonna osas ettevõtted tegelevad kultuuri, spordi ja heategevuse toetamisega. Peamine teema, mida kirjeldatakse, on tööhõive. Alexela on välja toonud töölepingute lõikes töötamised ja tööjõuvoolavuse. Estiko Grupp on välja toonud ainult, kui palju on nad uusi töökohti loonud. Teine populaarne teema on koolitused ja haridus, kus kirjeldatakse, kuidas toimub ettevõttes töötajate koolitamine, arenguestlused ja uute töötajate sisseelamine. Kolmas suur teema on kohalik kogukond. Ettevõtted toetavad erinevaid spordiüritusi ja kultuurisündmusi. Töötervishoiust ja -ohutusest on avalikustanud teavet Eesti Energia ja Graanul Invest. Toodete ja teenuste märgistamise alla läheb klientide seas tehtud rahulolu küsitlused ja selle kohta on avaldanud teavet Eesti Energia ja Estiko Grupp. Avalikus poliitikas osalemise ja riikliku poliitika väljatöötamise osas on Graanuli Invest avalikustanud teavet.

Ettevõtted ei ole avalikustanud teavet järgmiste punktide kohta: naiste ja meeste võrdne tasustamine, ühinemis- ja kollektiivlääbirääkimiste vabadus, lapstööjõud, sunniviisiline töö, inimõiguste hindamine, korruptsiooni ja selle vastane käitumine, suhted tööjõu ja juhtkonna vahel, mittediskrimineerimine. Nende punktide täitmise puhul peavad ettevõtted hindama oma tegevust ja hindama ka tarnijate tegevust. Töötasude osas avaldav informatsioon on diskreetne. Autori arvates, kui ettevõtted avaldavad naiste ja meeste võrdse tasustamise või mitte tasustamise kohta informatsiooni, siis sellega võib kaasneda negatiivne kuvand tööandjale. Kui ettevõtted tegelevad

aktiivselt naiste ja meeste võrdse tasustamisega ja avaldavad antud teavet, siis see võib luua töötajate seas parema kuvandi ja uusi töötajaid on ka lihtsam leida. Teiste punktide, nagu lapstööjõud ja sunniviisiline töö punktis peavad ettevõtted teostama analüüsi, kas on oht sellise olukorra tekkimiseks ja välja töötama meetmed, mis tuleks antud olukorra tekkimisel kasutusele võtta. See tähendab ettevõtetele lisatöö tekkimist ja kulude suurenemist ning antud analüüs ei pruugi pikemas perspektiivis tõsta ettevõtte tulusid.

Sotsiaalvaldkonnas oli võimalik saada üheksateist punkti. Jooniselt 8 on näha, et Kaamos Group ei ole avalikustanud oma aruannetes sotsiaalvaldkonna teemasid ja Estiko Grupp on teemade arvu osas jäänud samaks. Alexela ja Graanul Invest on hakanud rohkem teemasid avalikustama. Eesti Energia on vähendanud avalikustavad informatsiooni kui võrrelda perioodi algust ja lõppu. Ükski ettevõtte ei kajastanud rohkem kui 50% teemasid. Autori arvates saab tulemuste põhjal järeldada, et sotsiaalvaldkonna teemade avalikustamine ei ole ettevõtete prioriteetne valik.

Joonis 8. Kajastatud GRI teemade arv sotsiaalvaldkonnas analüüsitava perioodi alguses ja lõpus
Allikas: autori koostatud analüüsitava ettevõtete aastaaruannete baasil

Valimisse valitud ettevõtete majandusaasta aruannetest ja eelnevalt toodud tulemuste põhjal saab autor järeldada, et ettevõtted on hakanud rohkem tähelepanu pöörama kestlikkusteabe avalikustamisele. Analüüsitava perioodi jooksul on ainult kaks ettevõtet viiest avaldanud järjepidevalt kestlikkusteavet. Autori arvates võib see tuleneda sellest, et mõlemad ettevõtted on avaliku huvi üksused ja nende põhitegevusega kaasneb suur otsene keskkonnamõju. Ettevõtted eelistavad keskkonna- ja sotsiaalvaldkonna alast informatsiooni esitada koduleheküljel. Autori

arvates võib selline lähenemine kliendile lihtsam olla, sest eelnevalt olid majandusaasta aruanded tasuliselt kättesaadavad Äriregistris. Sellest tulenevalt ei oleks jõudnud informatsioon kliendini, kuidas ettevõtte panustab looduse hoidmisesse ja oma keskkonnajalajälje vähendamisse. Ja koduleheküljel avaldatud teabe põhjal saavad ka ettevõtte tulevased töötajad informatsiooni, kuidas tööandja hoiab ja panustab oma töötajatesse ning missugune on ettevõtte panus ühiskonda. Majandusvaldkonna teemasid avalikustatakse peamiselt aastaaruannetes.

Kestlikkusteabe avalikustamisele on hakatud küll rohkem tähelepanu pöörama, aga praegusel hetkel kajastatakse antud teavet kaootiliselt. Ettevõtetal ei ole sarnaseid jooni, vaid kajastatakse seda teavet, mida konkreetne ettevõtte vajalikuks peab. Aastate lõikes valdkondade teemad vahelduvad või siis ühel aastal kajastatakse ja teisel aastal mitte. Autori arvates näitab see, et ettevõtted ei ole pühendunud antud teabe esitamisele. GRI soovib tarnijate keskkonnamõju hinnata ja analüüsida ka nende tegevust, kuidas tarnijatega koostöö mõjutab ettevõtte tegevust. Ainult üks ettevõtte on seda kirjeldanud. Põhjus võib olla selles, et tegemist on ajakuluka ja mahuka tööga, mis esialgselt ei too rahalist väärtust ettevõttele, vaid on kuluartikkel.

Teooria osas tuli välja, et kestlikkusteabe üks probleeme on see, et ettevõtted näevad seda kui üht kulukohta, mida seadus kohustab esitama ja see ei loo väärtust. Teadusartiklitest tuli ikkagi välja, et antud teabe esitamisega ei kaasne koheselt märgatavad kasu, vaid tuleb vaadelda pikemat perioodi ja selle järel teha analüüsi ja järeldusi.

Teooria osas tuli välja, et kestlikkusteave annab konkurentsieelise. See võiks ettevõtteid motiveerida rohkem tegelema nende teemadega. Autori arvates praeguse analüüsi põhjal avalikustatakse teavet ainult seadusest tulenevast nõudest. Need ettevõtted, kes on analüüsi perioodi alguses täitnud ära suurettevõtte tingimused, on avalikustanud järjepidevalt viimase viie aasta jooksul kestlikkusteavet. Selleks, et rohkem ettevõtteid hakkaks antud teavet esitama, peaks riik väljatöötama raamistiku, mida ettevõtted saaks kasutada ja tekiks võrdlusmoment. Autori arvates võiks raamistik olla sarnase põhimõttega nagu raamatupidamise seaduse lõpus välja toodud bilansi ja kasumiaruande skeemid. Ettevõtted saavad valida enda jaoks vajalikud punktid, aga samas saab võrrelda aruandeid ettevõtete vahel. Lisaks on oluline, et riik avalikustaks statistikat kestlikkusteabe osas valdkonna lõikes, et nii aruande tarbijad kui ka ettevõtted ise saaks paremini hinnata ja võrrelda oma tulemusi valdkonna teiste ettevõtetega. Praeguse teabe avalikustamise puudus on see, et puudub võrdlusmoment, kas esitavad andmed näitavad, et ettevõtte on keskkonnasõbralik või mitte. Lisaks kuna tegemist on kvalitatiivsete andmetega, siis

on raske kontrollida antud andmete õigsust. Sellest tulenevalt on oluline, et nende andmetele toimuks audiitorkontroll. Siis on teabe tarbijatel kindlustunne, et tegemist on õige informatsiooniga ja ilusa kuvandi taga ei toimu rohepesu.

Autori arvates loob kestlikkusteabe avalikustamine väärtust ja aitab eristuda konkurentidest. Antud aruandeid läbitöötades sai autor ettekujutuse ettevõtete tegevusest ja nende tegutsemise põhimõtetest. Mõne ettevõtete puhul tekkis tunne, et aastate lõikes kajastatakse järjepidevalt ühte ja sama informatsiooni. Mõne ettevõtte aruande läbitöötamisel tekkis soov antud ettevõttes töötada.

KOKKUVÕTE

Keskkonna hoidmine, süsinikuneutraalsus ja ühiskonda panustamine - need on teemad, mis on muutunud tänases ühiskonnas väga olulisteks. Meedias ilmuvad artiklid, kuidas inimesed saavad oma keskkonna jalajälge vähendada ja kliendid nõuavad ettevõtelt, et nende tegevus oleks keskkonnasõbralik. Kliimamuutuste tõttu on Euroopa Liit loonud eelnõu, kus soovitakse saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus ja välja töötanud ettevõtete jaoks direktiivi, kus nõutakse, et suuretegevõtted tegeleksid kestlikkusteabe strateegia väljatöötamisega ning hakkaksid seda 2024. aastal esitama ka oma majandusaasta aruande osana.

Lõputöö eesmärk on välja selgitada kestlikkusteabe avalikustamise üldpõhimõtted, milline on Eesti elektrienergia sektoris tegutsevate ettevõtete praktika ning kuidas on see arenenud perioodil 2017 - 2021.

Kestlikkusteave sisaldab majandus-, keskkonna- ja sotsiaalvaldkonda puudutavaid teemasid. Kestlikkusteabe järgi on nõudlus suurenenud, kuna inimesed on muutunud teadlikumaks oma tarbimisharjumuste osas ja otsitakse pidevalt alternatiive, kuidas oma keskkonnamõju vähendada. Investorid pööravad ka antud teabele rohkem tähelepanu, et aru saada, kas ettevõtte on jätkusuutlik ja täidab Euroopa Liidu poolt seatud nõudmiseid. Kestlikkusteabe kaudu on võimalik ettevõtetal teha vastutustundlikke otsuseid ja luua rohkem väärtust ühiskonda. Kestlikkusteave on üks maine kujundamise vahendeid ja see võib tõsta firma väärtust, mis meelitab rohkem investoreid investeerima antud ettevõttesse.

Kestlikkusteabe aruanne on olnud vabatahtlik, mille tõttu on raskendatud ettevõtete omavaheline võrreldavus. Kestlikkusteabe esitamiseks peavad ettevõtted teostama nii enda kui ka tarnijate analüüsi ja koostama selle põhjal strateegia. Esitatav informatsioon põhineb kvalitatiivsetel andmetel, mille tõttu on teavet raske kontrollida ja mõõta.

Euroopa Komisjon nõuab, et ettevõtted kajastaksid teavet, kuidas ettevõtted panustavad töötajate heaolusse, tervisesse ja nende koolitamisest. Sellesse investeerimine aitab tõsta töötajate

motivatsiooni, mille läbi võib tõusta töötajate lojaalsus ettevõtte jaoks, mis tähendab, et tööjõuvoolavus on väiksem ja ettevõtte kulud vähenevad. Uute töötajate jaoks näitab madal tööjõuvoolavus seda, et ettevõtte hoolib oma töötajatest ja see ahvatleb rohkem töötajaid kandideerima antud ettevõttesse. Töötajatesse panustamine suurendab ka ettevõtte tootlikkust ja tootmisprotsessid tõhustuvad, millega võib kaasneda tulude tõus. Tootmisprotsessi investeerimine ja selle täiendamine aitab vähendada ettevõtte heitekoguseid, vältida tööõnnetusi ja tagada töötajate ohtust.

Raamatupidamise seaduse kohaselt peavad ettevõtted, kellel on auditeerimise kohustus, avaldama teavet ettevõtte tegevusega kaasnevatest keskkonna ja sotsiaalsetest mõjudest. Euroopa direktiivis on välja toodud mitmed raamistikud, millele võivad ettevõtted mittefinantsteabe esitamise korral tugineda. Üheks raamistikuks on GRI, mille põhjal teostati antud töö analüüs. GRI sobib kõigile organisatsioonidele, olenemata organisatsiooni suurusest ja tegevusvaldkonnast. Ettevõtted saavad valida, millised teemad on seotud rohkem nende tegevusvaldkonnaga.

Energiasektoris tegutsevate ettevõtete kestlikkusteabe avalikustamine on paranenud perioodil 2017-2021. Analüüsitava perioodi alguses kolm ettevõtet avalikustasid informatsiooni keskkonna- ja sotsiaalvaldkonna osas. Perioodi lõpuks hakkasid ka kaks teist ettevõtet kirjeldama keskkonnamõjusid. Valimist üks ettevõtte ei avalikustanud analüüsitava perioodi jooksul sotsiaalvaldkonna punkte.

Majandusvaldkonnas oli võimalik saada kolmteist punkti. Majandusvaldkonna teemad olid peamised punktid, mida avalikustati majandusaasta aruannetes. Analüüsitava perioodi lõpuks oli kaks ettevõtet, kes täitsid üle 50% punktidest. Antud teabe avalikustamise põhjus võib olla selles, et antud punktid on tavapärase aastaaruande osa ja ettevõtted ei pea teostama suuri analüüse, et sellist teavet esitada.

Keskkonnavaldkonnas oli võimalik saada kaheksa punkti. Perioodi lõpuks oli üks ettevõtte täitnud seitse punkti kaheksast. Valimist kaks ettevõtet täitsid vähem kui 50% punktidest. Peamine teema, mida kirjeldati aastaaruannetest, oli energia punkt, kus toodi välja, et ettevõtted liiguvad taastuvenergia kasutusele võtmise poole.

Sotsiaalvaldkonnas oli võimalik saada üheksateist punkti. Ükski ettevõtte ei kajastanud rohkem kui 50% teemasid. Üks ettevõtte ei olnud analüüsitava perioodi jooksul avaldanud ühtegi punkti. Kaks

ettevõtet on hakanud analüüsitava perioodi jooksul rohkem antud teavet esitama. Sotsiaalvaldkonna teemade avalikustamine ei ole ettevõtete prioriteetne valik, kuna antud valdkond nõuab ettevõtetelt analüüside teostamist, millega kaasneb suur ajakulu.

Kogutud informatsiooni ja tehtud analüüsi põhjal saab autor järeldada, et kestlikkusteavet avalikustatakse kaootiliselt. Need ettevõtted, kes on avalikkuse tähelepanu all, avaldavad rohkem informatsiooni, näiteks Alexela, Eesti Energia ja Graanul Invest. Ettevõtted ei ole alati vabatahtlikult avaldama antud informatsiooni, vaid avalikustamine toimub seadusest ja direktiividest tulenevatest nõuetest. Kestlikkusteabe esitamise jaoks on vaja koostada strateegiaplaane ja teha muudatusi ettevõtte tegevustes, millega kaasnevad rahalised väljaminekud. Samas peaksid ettevõtted arvestama sellega, et antud teabe avalikustamine võib anda neile konkurentsieelise.

Ettevõtted eelistavad keskkonna- ja sotsiaalvaldkonna alast informatsiooni rohkem esitada koduleheküljel. Üks põhjuseid võib olla selles, et varasemalt olid aastaaruanded tasuta kättesaadavad Äriregistrist, mis ei pruugi motiveerida kliente antud teavet tarbima ja kliendile on lihtsamini kättesaadav see teave, kui see on kajastatud koduleheküljel ja nad saavad kätte informatsiooni, kuidas ettevõtte panustab looduse hoidmisse ja oma keskkonnajalajälje vähendamisse. Uued töötajad saavad teavet selle kohta, kuidas ettevõtte panustab oma töötajatesse ja ühiskonda. Kõigi analüüsitavate ettevõtete kodulehekülgedel on välja toodud antud teave. Majandusvaldkonna teemasid avalikustatakse peamiselt aastaaruannetes. Ainult üks ettevõtte avaldas aastaaruanded ka oma koduleheküljel.

Antud teema edasiseks uurimiseks võiks teostada energiasektori ettevõtetega intervjuu. Uurida, kuidas on korraldatud teabe esitamine ettevõtetes, kas on tööle võetud eraldi inimene selle töö jaoks või ostetakse antud teenust sisse. Uurida, milline on nende arvamus kestlikkusteabe avalikustamise osas, kas nad leiavad, et antud teabe avalikustamine loob väärtust ja annab konkurentsieelise ning kuidas riik toetab ettevõtteid kestlikkusteabe avalikustamisel, näiteks on loonud ettevõtete jaoks juhendid. Teha intervjuu ka audiitoritega, milline on nende vaatepunkt teabe esitamise kvaliteedile.

SUMMARY

THE IMPORTANCE OF SUSTAINABILITY REPORTING AND ITS PRACTICE IN THE ESTONIAN ELECTRICITY SECTOR

Aidi Lepik

Protection of the environment, carbon neutrality and contributing to the society are some of the topics that are becoming increasingly relevant in the contemporary society. Media features articles that instruct readers on reducing their carbon footprint and customers expect companies to conduct their business in an eco-friendly manner. Owing to climate change, the European Union has proposed a draft that aims to achieve climate neutrality by 2050. The European Union has also developed a directive for companies that requires large companies to work on establishing sustainability reporting strategies and start incorporating it into their annual reports starting from 2024.

The aim of this thesis is to study the general principles of sustainability reporting, the currently endorsed practices by companies in the Estonian electricity sector and how has it evolved during the period of 2017 - 2021.

Sustainability reporting addresses topics from economic, social and environmental fields. The demand for sustainability reporting has increased because people are becoming more aware of their habits as consumers and are constantly seeking for alternatives that would allow them to decrease their environmental impact. Moreover, investors, too, are paying more attention to sustainability reporting as this information enables them to decide whether the company follows the principles of sustainability and complies with the requirements of the European Union. Sustainability reporting equips companies with the means of making responsible decisions and creating more value in the society. Sustainability reporting is one of the tools of reputation building and it can increase the value of a company, which attracts more investors to invest in a company.

The sustainability report has been a voluntary report, which makes comparing different companies complicated. In order to provide sustainability information, companies need to carry out an analysis of their own activities as well as that of their suppliers and build a strategy based on this. The information provided is based on qualitative data, which makes it difficult to verify and measure the information.

The European Commission requires companies to report information on how companies contribute to the well-being, health and training of employees. Investing in the aforementioned aspects helps to increase employee motivation, which can in turn, increase the employees' sense of loyalty for the company, hence leading to decreased employee turnover and lower company costs. For new hires, low employee turnover rate indicates that the company cares about its employees, and it will entice more employees to apply for positions with the company. Investing in employees also increases the company's productivity and production processes become more efficient, which can be accompanied by an increase in revenue. Investing in and improving the production process helps to reduce the company's emissions, prevent accidents at work and ensure the safety of employees.

According to the Accounting Act, companies that are subject to auditing must publish information concerning the environmental and social impact of the activities of the company. The European directive offers several frameworks containing guidelines that companies may rely on when dealing with non-financial reporting. GRI, on the basis of which the analysis of the empirical section in the present thesis was conducted, is one of such frameworks. GRI is suitable for all organisations, regardless of the size or the field of activity of an organisation. The companies are free to choose which topics are more closely related with their field of activity.

The sustainability reporting of companies active in the electricity sector has improved over the period of 2017- 2021. At the beginning of the period of analysis, three companies reported information regarding the social and environmental fields. By the end of the period, however, the two other companies also started reporting environmental impact. One of the companies included in the sample did not report on social topics during the period of analysis.

Economic fields were the main points disclosed in the financial year reports. It was possible to get thirteen points in the economic field. By the end of the period of analysis, there were two companies that filled more than 50% of the points. The reason for disclosing this information may

be that these items are part of a regular annual report and companies do not need to carry out extensive analyses to provide such information.

It was possible to get eight points in the environmental field. By the end of the period, one company had completed seven out of eight points. Two companies included in the sample completed less than 50% of the points. The main topic that was described in the annual reports was the point of energy, where it was pointed out that companies are moving towards the adoption of renewable energy.

It was possible to get nineteen points in the social field. No company covered more than 50% of the topics. One company had not published any points during the period of analysis. Two companies started to provide more information during the period of analysis. These companies have not prioritised the disclosure of social topics as this field requires companies to carry out analyses, which entails a large amount of time.

On the basis of the gathered information and its analysis, it could be claimed that sustainability reporting is inconsistent. The companies that face more public scrutiny tend to disclose more information. Such companies are Alexela, Eesti Energia ja Graanul Invest. Companies do not publish this information willingly, but rather due to the requirements imposed by legislation and directives. Sustainability reporting requires strategic planning and the implementation of changes in the activities of the company, which in turn, call for expenses to be made. Notwithstanding, companies should consider the fact that reporting such information may well bestow a competitive advantage upon them.

Companies prefer to present more information about the environmental and social fields on their websites. One of the reasons may be that in the past, annual reports were available for purchase from the Business Register, which may not motivate customers to acquire the information, and this information is more easily available to the customer if it is reflected on the website and they can get information on how the company contributes to preserving nature and reducing its environmental footprint. New employees can learn about how the company contributes to the wellbeing of its employees and the society. This information is presented on the homepages of all companies included in the sample. Topics of the economic field are disclosed mainly in annual reports. Only one company also published annual reports on its website.

For the purposes of extending research on this topic, interviews with the companies in the energy sector could be carried out. It should be determined how the presentation of information is organised in companies, whether a specific person is employed for this work or the given service outsourced. Another aspect worth studying are the companies' opinions regarding sustainability reporting, whether publishing sustainability information contributes to creating value and gaining a competitive advantage, and how the state supports companies in disclosing sustainability information, for example, whether guidelines have been established for companies. Interviews with the auditors could also be carried out for the purpose of determining their point of view on the quality of information presentation.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

Arraiano, I.G., Hategan, C.D. (2019). The Stage of Corporate Social Responsibility in EU-CEE Countries. *European Journal of Sustainable Development*, 8 (3), 340.
<https://doi.org/10.14207/ejsd.2019.v8n3p340>

AS Alexela aastaaruanne 2017

AS Alexela aastaaruanne 2018

AS Alexela aastaaruanne 2019

AS Alexela aastaaruanne 2020

AS Alexela aastaaruanne 2021

Badia, G., Gomez-Bezares, F., Ferruz, L. (2022). Are investments in material corporate social responsibility issues a key driver of financial performance? *Accounting and finance*, Volume 62, Issue 3, 3987-4011. <https://doi.org/10.1111/acfi.12912>

Baier, P., Berninger, M., Kiesel, F. (2020). Environmental, social and governance reporting in annual reports: a textual analysis. *Financial Markets. Institutions and Instruments* Volume 29, Issue 3, 93-118

Balasubramanian, S.K., Fang, Y., Yang, Z. (2020). Twitter presence and experience improve corporate social responsibility outcomes. *J Bus Ethics* 173, 737-757.
<https://doi.org/10.1007/s10551-020-04537-x>

Balkevicius, A. (2017). Reprodukce lidského kapitálu - vzájemné vazby a souvislosti November 9-10, 2017 : conference proceedings. Relik.

Bauman, C.B., Skitka, L.J. (2012). Corporate social responsibility as a source of employee satisfaction. *Research in Organizational Behavior*, Volume 32, 63-86.
<https://doi.org/10.1016/j.riob.2012.11.002>

Becker-Olsen, K.L., Cudmore, A.B., Hill R.P. (2006). The impact of perceived corporate social responsibility on consumer behavior. *Journal of Business Research*, Volume 59, Issue 1, 46-53. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2005.01.001>

Dagiliene, L., Leitoniene, S., Grecikova, A. (2014) Increasing Business Transparency by corporate social reporting: development and problems in Lithuania. *Engineering Economics*, Vol.25, No. 1 <https://doi.org/10.5755/j01.ee.25.1.2356>

Dyllick, T., Hockerts K. (2002) Beyond the business case for corporate sustainability. Business strategy and the environment. Volume 11, Issue 2, 130-141.
<https://doi.org/10.1002/bse.323>

Eesti Energia AS aastaaruanne 2017

Eesti Energia AS aastaaruanne 2018

Eesti Energia AS aastaaruanne 2019

Eesti Energia AS aastaaruanne 2020

Eesti Energia AS aastaaruanne 2021

Ellemers, N., Chopova, T. (2021). The social responsibility of organizations: perceptions of organizational morality as a key mechanism explaining the relation between CSR activities and stakeholder support. Research in Organizational Behavior. Volume 41, 100156. <https://doi.org/10.1016/j.riob.2022.100156>

Estiko Grupp AS aastaaruanne 2017

Estiko Grupp AS aastaaruanne 2018

Estiko Grupp AS aastaaruanne 2019

Estiko Grupp AS aastaaruanne 2020

Estiko Grupp AS aastaaruanne 2021

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/95/EL, 22. oktoober 2014, millega muudetakse direktiivi 2013/34/EL seoses mitmekesisust käsitleva teabe ja muu kui finantsteabe avalikustamisega teatavate suurettevõtjate ja kontsernide poolt.

Global Reporting Initiative. (2022). Jätkusuutlikkuse aruandluse juhend.

Ghosh, K. (2018). How and when do employees identify with their organization? Perceived CSR, first-party (in)justice, and organizational (mis)trust at workplace. Personnel Review, Vol.47 No. 5, 1152-1171. <https://doi.org/10.1108/PR-08-2017-0237>

Graanul Invest AS aastaaruanne 2017

Graanul Invest AS aastaaruanne 2018

Graanul Invest AS aastaaruanne 2019

Graanul Invest AS aastaaruanne 2020

Graanul Invest AS aastaaruanne 2021

- Huk, K., Kurowski, M. (2021). The environmental aspect in the concept of corporate social responsibility in the energy industry and sustainable development of the economy. *Energies* 2021, 14 (18), 5993. <https://doi.org/10.3390/en14185993>
- Jintao, L., Licheng, R., Siqin, Y., Jiayuan, Q., Strielkowski, W., Streimikis, J. (2019) Comparative review of corporate social responsibility of energy utilities and sustainable energy development trends in the Baltic States. *Energies* 2019, 12(18), 3417 <https://doi.org/10.3390/en12183417>
- Kaamos Group OÜ aastaaruanne 2017
- Kaamos Group OÜ aastaaruanne 2018
- Kaamos Group OÜ aastaaruanne 2019
- Kaamos Group OÜ aastaaruanne 2020
- Kaamos Group OÜ aastaaruanne 2021
- Lielgaidina, L., Berzina, L., Geipele, I. (2012) Corporate Social Responsibility and mass media: Latvian case. *Economics and management*, Vol. 17 No.1 <https://doi.org/10.5755/j01.em.17.1.2287>
- Lloret, A. (2015). Modeling corporate sustainability strategy. *Journal of Business Research*, Volume 69, Issue 2, 418-425. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2015.06.047>
- Loos-Zambrano, H.Y., Santos-Roldan, L., Palcios-Florencio, B. (2022). Relationship CSR and employee commitment: mediating effects of internal motivation and trust. *European Research on Management and Business Economics*, Volume 28, Issue 2, 1000185. <https://doi.org/10.1016/j.iedeen.2021.100185>
- Manes-Rossi, F., Nicolo, G. (2022). Exploring sustainable development goals reporting practices: from symbolic to substantive approaches - evidence from the energy sector. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. Volume 29, Issue 5, 1799-1815. <https://doi.org/10.1002/csr.2328>
- Marrewijk, M., Werre, M. (2003). Multiple levels of corporate sustainability. *Journal of Business Ethics* 44, 107-119. <https://doi.org/10.1023/A:1023383229086>
- Maury, B. (2021). Strategic CSR and firm performance: the role of prospector and growth strategies. *Journal of Economics and Business*, Volume 118, January-February 2022, 106031. <https://doi.org/10.1016/j.jeconbus.2021.106031>
- Mučko, P. (2021) Sentiment analysis of CSR disclosures in annual reports of EU companies. *Procedia Computer Science*, Volume 192, 2021, 3351-3359. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2021.09.108>
- Przepiorcka, W., Horne, C. (2018). How Can Consumer Trust in Energy Utilities be Increased? The Effectiveness of Prosocial, Proenvironmental, and Service-Oriented Investments as

Signals of Trustworthiness. Sage Journals, Volume 33, Issue 2.
<https://doi.org/10.1177/1086026618803729>

Raamatupidamise seadus. RT I, 23.11.2021, 3.

Ritvo, R., Feldman, A. (2015). Corporate Social Responsibility in Latvia: Building Partnerships on Public Support For NGOs.

Safonchyk, O., Vitman, K. (2019) Prospects of corporate social responsibility development in the EU in sustainable development. *Baltic Journal of Economic Studies*, 5(4), 212-220.
<https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-4-212-220>

Stjepcevic, J., Siksnylyte, I. (2017). Corporate social responsibility in energy sector. *Transformations in Business and Economics*, Vol. 16, No 1 (40), 21-33.

Strielkowski, W., Tarkhanova, E., Baburina, N., Streimikis, J. (2021). Corporate Social Responsibility and the Renewable Energy Development in the Baltic States. *Sustainability*, 13(17), 9860. <https://doi.org/10.3390/su13179860>

Tamm, K., Eamets, R., Mõtsmees, P. (2010) Corporate Social Responsibility and job satisfaction: the case of Baltic Countries. The University of Tartu Faculty of Economics and Business Administration Working Paper No. 76-2010.
<https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1717710>

Tamošiuniene, R., Dobrovolskienė, N., Vaidila, M. (2021, November 19-20) Assessment of investment attractiveness of socially responsible enterprises on the example of companies operating in the Baltic Countries. International Scientific Congerence, Gabrovo

LISAD

Lisa 1. Majandusvaldkonna teemad

Majandusvaldkond
Majandustulemus
Tulud - toodete ja teenuste müügi netokäive; tulu finantsinvesteeringutest (finantslaenude intressid, dividendid, litsentsitasud); tulu varade müügist
Tegevuskulud - maksed tarnijatele, mittestrateegilised investeeringud, litsentsitasud, töötajate koolituskulud
Töötajate palgad ja hüved (kokku makstud raha)
Maksed kapitalipakkujatele (dividendid kõigile osanikele, intressimaksed laenuandjatele)
Maksed riigile (ettevõtte tulumaks, trahvid)
Kliimamuutustega seotud finantsaspektid ning muud riskid ja võimalused organisatsiooni tegevuses (tormide mõju, muutused meretasemes, keskkonnatemperatuuris ja vee kättesaadavus, mõju tööjõule nt tervisemõjude näol (kuumusega seotud tervisehäired ja haigused)
Pensioniskeemiga seotud kohustuste kaetus organisatsioonis
Riigilt saadud oluline rahaline abi (maksuvabastus/laenud, toetused, investeerimisstipendiumid, auhinnad, maksupuhkused, finantshüved)
Algaja töötaja tavapärase palga suhe sugupoolte kaupa, võrreldes kohaliku miinimumpalgaga olulistes tegevuspiirkondades
Kohalike tarnijate kasutamise poliitika, tavad ja osakaal olulistes tegevuspiirkondades
Protseduurid, mida kasutatakse olulisemates tegevuspiirkondades kohaliku tööjõu palkamiseks, ning kohaliku kogukonna esindajate osakaal kõrgemas juhtkonnas
Kohaolek turul
Kaudne majandusmõju

Lisa 2. Keskkonnavaldkonna teemad

Keskkonnavaldkond
Materjalid
Energia
Vesi
Bioloogiline mitmekesisus
Heited, heitvesi ja jäätmed
Tooted ja teenused
Keskkonnanõuetele vastavus
Tarnija keskkonnamõju hindamine

Lisa 3. Sotsiaalvaldkonna teemad

Sotsiaalvaldkond
Tööhõive
Suhted tööjõu ja juhtkonna vahel
Töötervishoid ja -ohutus
Koolitus ja haridus
Mitmekesisus ja võrdsed võimalused
Mittediskrimineerimine
Naiste ja meeste võrdne tasustamine
Ühinemis- ja kollektiivlääbirääkimiste vabadus
Lapstööjõud
Sunniviisiline töö
Inimõiguste hindamine
Kohalik kogukond
Korruptsioon
Korruptsioonivastane käitumine
Avalik poliitika
Kliendi tervis ja ohutus
Toodete ja teenuste märgistamine
Turundusalane suhtlus
Kliendiandmete kaitse

Lisa 4. Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks¹

Mina Aidi Lepik (*autori nimi*)

1. Annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
Kestlikkusaruandluse tähtsus ja selle praktika Eesti elektrienergia sektoris,
(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on Natalie Aleksandra Gurvitš-Suits,
(*juhendaja nimi*)

1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh Tallinna
Tehnikaülikooli raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse
tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tallinna Tehnikaülikooli veebikeskkonna kaudu,
sealhulgas Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse
kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega
isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.

03.01.2023 (kuupäev)

¹ Lihtlitsents ei kehti juurdepääsupiirangu kehtivuse ajal vastavalt üliõpilase taotlusele lõputööle juurdepääsupiirangu kehtestamiseks, mis on allkirjastatud teaduskonna dekaani poolt, välja arvatud ülikooli õigus lõputööd reprodutseerida üksnes säilitamise eesmärgil. Kui lõputöö on loonud kaks või enam isikut oma ühise loomingulise tegevusega ning lõputöö kaas- või ühisautor(id) ei ole andnud lõputööd kaitsvale üliõpilasele kindlaksmääratud tähtajaks nõusolekut lõputöö reprodutseerimiseks ja avalikustamiseks vastavalt lihtlitsentsi punktidele 1.1. ja 1.2, siis lihtlitsents nimetatud tähtaja jooksul ei kehti.